

Jalostuksen tavoiteohjelma

Amerikankarvatonterrieri ja Amerikanrottaterrieri

Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen yleiskokouksessa 29.6.2021
Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 11.8.2022

AMERIKANKARVATONTERRIERI

1. YHTEENVETO	4
2. RODUN TAUSTA	5
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	7
4. RODUN NYKYTILANNE	8
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	8
4.1.1 Rekisteröinnit Suomessa	10
4.1.2 Jalostuspohja	13
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	19
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	20
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	20
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	20
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	20
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen arkipäivän tilanteissa	20
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	23
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	25
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	28
4.3. Terveys ja lisääntyminen	28
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	28
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	32
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	38
4.3.4 Lisääntyminen	38
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	39
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	40
4.4. Ulkomuoto	40
4.4.1 Rotumääritelmä	40
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	43
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	44
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	44
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	45
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	45
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	47

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	49
6.1 Jalostuksen tavoitteet	49
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	49
6.3 Rotuyhdistyksen toimenpiteet	50
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	51
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	52
7. LÄHTEET	53
AMERIKANROTTATERRIERI	55
LIITTEET	59

AMERIKANKARVATON TERRIERI

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Amerikankarvatonterrieri on pieni tai keskikokoinen, kohtuullisen vahva, tiiviin lihaksikas ja aktiivinen terrieri. Rodusta on karvaton ja karvallinen muunnos.

Kantarodun eli amerikanrottaterrierin alkuperäinen käyttötarkoitus oli toimia maataloilla tuhoeläinten hävittäjänä ja pienriistan metsästyskoirana. Amerikankarvatonterrierilläkin on voimakas metsästysvietti edelleen tallella. Amerikankarvatonterrierin käyttötarkoitus on seurakoira. Rotu sopii myös erittäin hyvin harrastuskoiraksi aktiivisuutensa, koulutettavuutensa ja rakenteensa vuoksi.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Suomessa amerikankarvatonterrierejä on n. 1200 yksilöä, mutta Suomen Kennelliiton rekisterissä on 680 yksilöä (5/2021). Kanta on kasvanut nopeasti, mistä johtuen koirat ovat keskimäärin vielä melko nuoria. Jalostuspohjan laajuus on tällä hetkellä kuitenkin hyvällä mallilla. Vaikka rodun populaatio on pieni, kasvattajat ovat onnistuneet pitämään jalostuskoirien käyttömäärät järkevinä. Koiria on käytetty melko tasaisesti eri suvuista, sukusiitokset ovat keskimäärin todella matalia ja tehollinen populaatiokoko on hyvä, vaikka sen kasvuun tulisikin kiinnittää jatkossa huomiota.

Tavoitteena pyritään pitämään sukusiitosten keskiarvo vuositasolla alle 2%. Isät/emät-luku pyritään pitämään sukupolvitasolla vähintään 0,85, mielellään parempi. Yksittäisten koirien elinikäinen jälkeläismäärä pyritään pitämään maksimissaan 12. Lisäksi pyritään saamaan tehollinen populaatiokoko nousemaan yli 100:n.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Amerikankarvatonterrieri on vilkas, valpas, utelias, älykäs ja helposti koulutettava. Oikein koulutettuna ja sosiaalistettuna se kiintyy voimakkaasti omistajiin ja perheeseensä ja on erinomainen seuralainen. Se nauttii ihmisten seurasta ja osallistuu innokkaasti perheensä kaikkiin toimiin. Voimakas saalistusvietti on edelleen tallella.

Suomessa rodun edustajien luonteet vastaavat suurimmilta osin tätä kuvausta. Suomen populaatiossa suurin osa koirista on reippaita ja avoimia, mutta joitakin arkoja ja varautuneita yksilöitä löytyy. Koira-aggressiivisuutta on myös tavattu.

Luonteen osalta tavoitteena on säilyttää aktiivinen terrierin luonne, vähentää liian pehmeiden ja arkojen koirien osuutta eli parantaa koirien hermorakennetta sekä keskimääräisiä käyttö- ja harrastusominaisuuksia.

Terveys ja lisääntyminen

Pienten rotujen tapaan amerikankarvatonterrierillä silmät ja polvet ovat potentiaalisia ongelmakohtia terveyden suhteen. Suomessa on pääsääntöisesti aina tutkittu jalostuskoirilta polvet ja silmät. Tästä johtuen tilanne on tällä hetkellä sekä silmien että polvien osalta hyvä. Merkittävimmät amerikankarvatonterriereillä tavatut silmätaudit ovat lasiaisen rappeuma,

primäärinen linssiluksaatio (PLL) ja prcd-PRA. Lisäksi kaihia on tavattu ja se kuuluu ehdottomasti seurattavien sairauksien listaan. PLL ja PRA saadaan pidettyä kurissa olemassa olevien geenitestien avulla, muita silmäsairauksia tulee seurata silmätarkastuksin.

Muita merkittäviä sairauksia ovat allergiat sekä maksaviat. Allergista/atooppista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Allergioiden määrää pyritään vähentämään. Sappihappotestiä suositellaan kaikille jalostuskoirille. Kasvattajia kehoitetaan harkitsemaan, millaisilla sappihappoarvoilla koiria käytetään jalostukseen ja mitä sukuja yhdistetään, jotta maksaviat eivät yleisty rodussa.

Rodun keskimääräinen pentuekoko on noussut merkittävästi 17 vuoden aikana, v. 2020 se oli 5. Urokset astuvat pääosin hyvin ja nartut tiinehtyvät hyvin. Synnytykset sujuvat yleensä hyvin, keisarinleikkausta on tarvittu harvoin. Emot hoitavat pentunsa hyvin. Pentukuolleisuus on matala.

Ulkomuoto

Rotumääritelmän mukaan rungon pituuden suhde säkäkorkeuteen tulee olla 10:9 ja etäisyys kyynärpästä maahan on noin puolet säkäkorkeudesta. Keskivahva luusto, ei karkea eikä liian siro. Lihakset ovat tiiviit, sileät ja kuivat. Ihannesäkäkorkeus: 30,5–40,5 cm.

Rotu ei ole vakiintunut ja ulkomuodoltaan koirat ovat vielä vaihtelevia.

Suurin rakenneongelma rodussa on huono etuosa, jota tulisi pyrkiä parantamaan. Myös koon suhteen tulisi välttää ääripäiden, ihannesäkäkorkeutta pienempien tai suurempien, suosimista, jotta ääripäiden suhteellinen osuus kannassa saataisiin pienemmäksi.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla terve, hyväluonteinen ja ulkomuodoltaan rodunomainen. Koiraa, joka sairastaa vakavaa perinnöllistä sairautta, ei saa käyttää jalostukseen. Hermostunut, arka tai vihainen koira tulee karsia jalostuksesta.

PEVISA-ohjelma edellyttää jalostuskoirien silmien ja polvien tutkimista. Jotta pentue hyväksytään rotuyhdistyksen pentuvälitykseen jalostuskoirien silmät tulee olla virallisesti tutkittu ja todettu terveiksi perinnöllisistä silmäsairauksista sekä polvet tulee olla virallisesti tutkittu, yhdistelmän yhteenlaskettu polvitulos saa olla korkeintaan 2. Yhdistelmän sukusiitosaste saa olla enintään 6,25 % laskettuna 5 sukupolvella.

Pentueen vanhemmista vähintään toisella tulee olla normaali tulos prcd-PRA -geenitestistä. Myös vanhempiensa kautta normaali tulos (CBP) hyväksytään, kun koiran vanhemmat on tutkittu normaaleiksi ja niiden tulokset on toimitettu rotuyhdistykselle. Lisäksi rotuyhdistys suosittelee jalostuskoirilta otettavaksi sappihappotestin ja PLL-geenitestin. Lonkka-, lanneranka- ja selkäkuvausta suositellaan, jos koiran lähisuvussa on lonkka- tai selkävikoja, muutoksia lannerangassa tai koiralla on näihin vikoihin viittaavia oireita.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Ensimmäinen amerikankarvatonterrieri Pipe's Josephine syntyi vuonna 1972 puhdasrotuiseen karvalliseen amerikanrottaterrieripentueeseen (Rat Terrier) Yhdysvaltojen Louisianassa.

Josephinen omistaja Edwin Scott alkoi tutkia karvattomuuden periytymistä. Josephine sai useita pentueita lähisukulaistensa kanssa. Ensimmäisessä pentueessa oli yksi karvaton narttu,

mutta siitä ei ollut jatkamaan sukua, seuraavissa pentueissa syntyi vain karvallisia pentuja. Vasta vuonna 1981 Josephine sai pentueen poikansa kanssa, johon syntyi 1 karvaton uros ja 1 karvaton narttu sekä 2 karvallista narttua. Tämä karvaton uros paritettiin kaikille sisaruksilleen, jolloin syntyi useita karvattomia pentuja ja tästä alkoi rodun jalostus. Vaikka Scott ei koskaan käyttänyt muita kuin amerikanrottaterriereitä kasvatusohjelmassaan, hänen aikeenaan oli aina pitää karvattomat koirat omana rotunaan.

Vuonna 1999 United Kennel Club tunnusti amerikanrottaterrierin ja karvattomat koirat rekisteröintiin UKC:iin rodun karvattomana variaationa. Amerikankarvatonterrieri hyväksyttiin omaksi rodukseen United Kennel Club:ssa 1.1.2004 ja American Kennel Club:ssa 1.1.2016. Pohjoismaiden Kennelunioni hyväksyi amerikankarvatonterrierin keväällä 2016 ja Suomen Kennelliitto hyväksyi rodun 15.6.2016. FCI ei ole vielä hyväksynyt rotua.

Amerikankarvatonterrieri ei karvattomuutensa takia sovellu erityisen hyvin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen eli tuhoeläinten hävittämiseen, mutta rodun luonne vastaa hyvin pitkälti amerikanrottaterrierin luonnetta. Amerikankarvatonterrieri on pääasiassa seurakoira ja soveltuu hyvin moniin koiraharrastuksiin aktiivisen luonteensa ja koulutettavuutensa vuoksi.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Amerikankarvatonterrierin kantarotu amerikanrottaterrieri on kehitetty Yhdysvalloissa 1900-luvun alkupuolella eurooppalaisista terrieriroduista, joista on käytetty ainakin sileäkarvaista kettuterrieriä, manchesterinterrieriä, bullterrieriä ja jo sukupuuttoon kuollutta valkoista vanhaenglanninterrieriä (Old English White Terrier). Rotu kehitettiin hävittämään maatalan tuhoeläimiä. Koirien metsästysominaisuuksia ja nopeutta haluttiin parantaa 1910 - 1920-luvuilla risteyttämällä rotuun muun muassa beaglea, whippetiä ja italianvinttikoiraa. Lisäksi sileäkarvaisten kettuterrierien risteytyksiä jatkettiin ja koon pienentämiseksi käytettiin myös amerikankääpiökettuterrieriä. Amerikanrottaterrieriä ei ole jalostettu luolakoiraksi. Varsinaisia luolakoiria pidemmät jalat, pidempi selkä, syvempi rintakehä sekä muut rakenneominaisuudet tukevat amerikanrottaterrierin käyttötarkoitusta maan päällä metsästäväenä nopeana tuhoeläinten hävittäjänä. Amerikanrottaterrieri metsästää mm. rottia, jäniksiä ja sitä on käytetty apuna oravan metsästyksessä ilmoittamaan puussa olevista oravista. Maatalouden muuttumisen ja kemikaalien kehittymisen myötä amerikanrottaterrierin tarve tuhoeläinten hävittäjänä pieneni ja rotu harvinaistui. Nykyään amerikanrottaterrieri on pääasiassa seura- ja harrastuskoira.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Ensimmäiset amerikankarvatonterrierit saapuivat Suomeen Yhdysvalloista huhtikuussa 2003, kaksi narttua ja yksi uros. Toukokuussa 2004 syntyi Suomen ja koko Euroopan ensimmäinen amerikankarvatonterrieripentue. Aluksi rodun harrastajat olivat pääasiassa muiden karvattomien rotujen harrastajia.

Vuoden 2009 lopussa Suomessa oli jo noin 200 amerikankarvatonterrieriä ja vuoden 2014 toukokuussa jo yli 550. Vuoden 2016 lopussa koiramäärä Suomessa oli n. 850 yksilöä ja vuoden 2020 lopussa jo n.1200 yksilöä. Koirat on aiemmin rekisteröity USA:han UKC:n ja AKC:n ylläpitämiin rekistereihin. Suomen Kennelliitto hyväksyi rodun 15.6.2016. Vuoden 2016 loppuun mennessä merkittiin 149 yksilöä Suomen Kennelliiton rekisteriin. Vuoden 2020 loppuun mennessä Kennelliiton rekisterissä oli 650 amerikankarvatonterrieriä.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Suomen Amerikankarvatonterrierit - Sakate ry:n perustamiskirja allekirjoitettiin 13.8.2005 ja yhdistys merkittiin yhdistysrekisteriin 17.3.2006. Yhdistys otti amerikanrottaterrierin rodukseen v. 2013, jolloin yhdistyksen nimi muutettiin muotoon Suomen

Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry, lyhenne Sakate, jota käytetään mm. nettisivujen osoitteessa. Yhdistyksen tarkoituksena on liittää yhteen kaikki amerikankarvatonterrieri- sekä amerikanrottaterrieriharrastajat ja -kasvattajat.

Yhdistys järjestää amerikankarvatonterrierejä ja -rottaterrierejä harrastaville jäsenilleen koiraharrastukseen liittyviä koulutuksia ja tapahtumia ja opastaa amerikankarvatonterriereistä ja -rottaterriereistä kiinnostuneita rotuihin liittyvissä asioissa. Sakate ry pyrkii kehittämään kasvatus- ja jalostustyössä tarvittavaa tietoutta hyvätasoisien koirankasvatuksen saavuttamiseksi.

Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry hyväksyttiin Suomen Terrierijärjestön jäseneksi v. 2017.

Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry:n jäsenmäärä ja sen kehitys

vuosi	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18	-19	-20	-21
jäsen -määrä	22	38	65	64	84	97	87	133	139	128	109	97	97	93	78	69

Taulukko 1. Rotuyhdistyksen jäsenmäärän kehitys

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Yhdistyksen hallitus toimii tällä hetkellä jalostustoimikuntana. Jalostustoimikunta päättää jalostussuosituksista, käsittelee ja myöntää kasvattajille anotut poikkeusluvut astutuksiin sekä ylläpitää pentuvälitystä, jonne hyväksytään yhdistyksen jalostussuositukset täyttävät pentueet. Pentuvälitykseen hyväksytyyn pentueen kasvattajan on oltava yhdistyksen jäsen.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmän kannalta. Immuunijärjestelmän geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminen ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

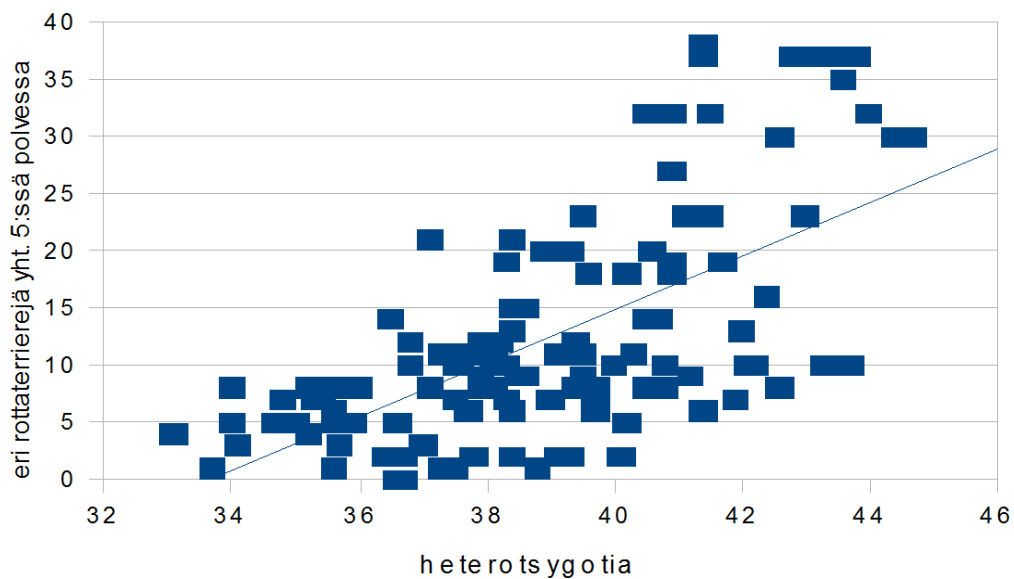
Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista. Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

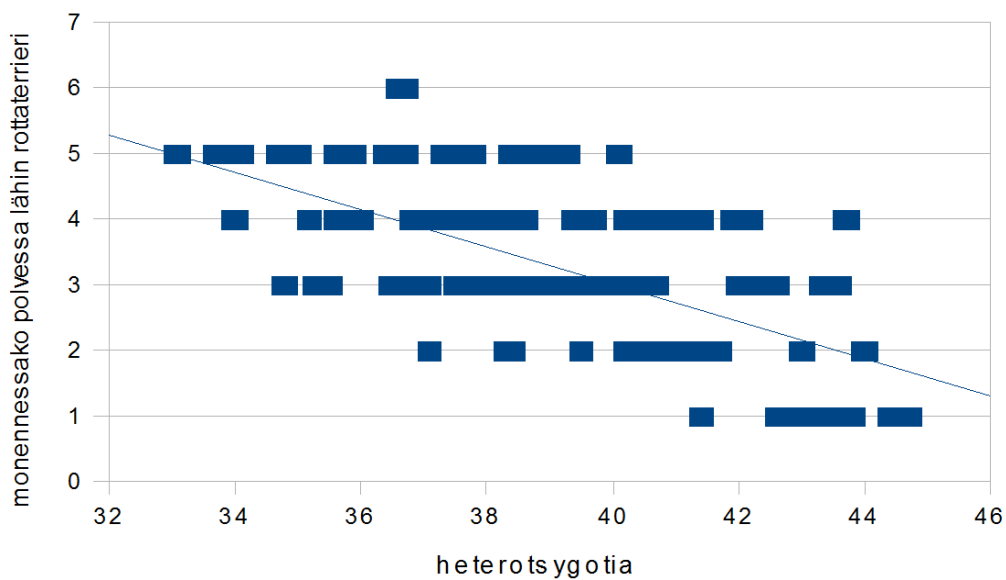
(Lähde: <http://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja> MMT Katariina Mäki 5.8.2013)

Amerikankarvatonterrierin populaatio on osittain avoin, sillä roturisteytyksiä amerikanrottaterrieriin tehdään vielä säännöllisesti. Amerikanrottaterrierin kanta on paljon amerikankarvatonterrieriä laajempi ja roturisteytyksien ansiosta rotuun saadaan uusia geneejiä, jotka ovat osaltaan ehkäisemässä monimuotoisuuden vähenemistä. Yhdistys on saanut 124:lta amerikankarvatonterrieriltä MyDogDNA-tulokset ja näistä tuloksista voi selvästi nähdä, että roturisteytykset nostavat monimuotoisuutta, heterotsygotia korreloi tilastollisesti erittäin merkitsevästi sekä sen kanssa, kuinka lähellä rottaterrieri on sukupuussa että sen kanssa kuinka paljon sukutaulussa esiintyy eri rottaterrierejä. (ks. Kuvaaja 1 ja 2) Heterotsygotia korreloi erittäin merkitsevästi myös 5 ja 9 polven sukusiitosten kanssa. Amerikankarvatonterrierin heterotsygotian mediaani on 38,6% , vaihteluväli on 33,1 – 44,7, kun kaikkien koirien mediaani on 34,1% (2020).

Kuvaaja 1. Heterotsygotian ja sen kuinka paljon 5 polven sukutaulussa esiintyy eri amerikanrottaterrierejä korrelaatio. Korrelaatio 0,64, p-arvo <0,001

Kuvaaja 2. Heterotsygotian ja sen kuinka monennessa polvessa esiintyy lähin amerikanrottaterrieri korrelaatio. Korrelaatio -0,62, p-arvo <0,001

4.1.1 Rekisteröinnit Suomessa

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pennut (kotim.)	95	102	59	100	124	131	105	108	54	56
Tuonnit	5	7	4	5	5	6	17	20	18	10
Rekisteröinnit yht.	100	109	63	105	129	137	122	128	72	66
Pentueet	19	20	10	18	24	25	21	22	12	15
Pentuekoko	5	5,1	5,9	5,6	5,17	5,24	5	4,91	4,5	3,73
Kasvattajat	10	12	7	10	13	12	10	14	9	10
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	15	19	9	16	19	23	17	20	11	15
- kotimaiset	9	10	4	8	8	11	8	13	5	7
- tuonnit	6	9	5	8	11	12	9	7	6	8
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 3kk	4v 1kk	3v 7kk	4v 1kk	3v 8kk	2v 11kk	2v 9kk	2v 11kk	3v	2v 4kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	19	20	10	17	24	25	21	22	12	15
- kotimaiset	17	18	8	13	13	12	10	9	4	6
- tuonnit	2	2	2	4	11	13	11	13	8	9
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 8kk	3v 7kk	3v 4kk	3v 2kk	2v 11kk	3v 2kk	2v 10kk	2v 11kk	2v 9kk	3v 1kk
Isät/emät	0,79	0,95	0,9	0,94	0,79	0,92	0,81	0,91	0,92	1
Sukusiitosprosentti	0,67	0,81	0,46	0,81	0,83	1,76	0,77	1,26	1,38	1,69

Taulukko 2. Vuositilasto – rekisteröinnit viimeisen 10 vuoden ajalta

Rekisteröintimäärät Suomessa

Rekisteröintimäärät ovat tilastossa ennen vuotta 2016 UKC/AKC rekisteröintejä ja 2016 ja eteenpäin SKL rekisteröintejä. Yhdistys on pitänyt kirjaa koko ajan rodun tilanteesta. Pennut (kotim.) tarkoittaa ko. vuonna Suomessa syntyneitä pentuja, tuonnit ko. vuonna Suomeen tuotuja koiria. Tilastossa ei ole käytetty KoiraNet-jalostustietokannan jalostustilastoja, koska kun rotua on vasta niin vähän aikaa rekisteröity Suomeen, on mukana paljon myös aiempia pentueita ja tuonteja, jotka on rekisteröity Suomeen rodun hyväksymisen jälkeen. Tuonneissa on myös kotimaisia koiria. Nämä asiat vääristävät todellisuutta liikaa, joten tilasto on tehty rotuyhdistyksen omien tilastojen perusteella.

Rodun rekisteröintimäärät nousivat pitkään suht tasaisesti, hieman sahaten, mutta trendi oli selvästi noususuhdanteinen. Vuosina 2013 - 2016 pentuja syntyi yli 100 yksilöä vuodessa ja kokonaisrekisteröintimäärät olivat yli 120 yksilöä vuodessa. Tätä ennen pentuja syntyi vain n. 50 yksilöä vuodessa (2009 - 2012) ja kokonaisrekisteröintimäärät olivat n. 60 - 70 yksilöä vuodessa. Viimeisen 4 vuoden aikana rekisteröinnit ovat kuitenkin tasaantuneet n. 100 yksilöön vuodessa, ainoastaan v. 2018 rekisteröinneissä oli pudotus vain 63 yksilöön.

Jakautuminen linjoihin

Aiemmin selkeitä linjoja ei näkynyt, mutta nyt on alkanut näkyä, että erityisesti suurimmilla kasvattajilla on kullakin omat linjansa. Suomessa on jo todella paljon koiria, jotka eivät ole mitään sukua toisilleen 5 polvessa, mikä selittyy sillä, että kasvattajat ovat tuoneet uusia linjoja kukin lähinnä itselleen. On tuotu sekä amerikanrottateriereitä, roturisteymiä sekä ihan AHT:ita, jotka ovat vain kaukaista sukua Suomen koirille. Rotu ei kuitenkaan ole jakaantunut linjoihin eri ominaisuuksien (näyttely/käyttö) suhteen.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Ensimmäisinä vuosina koiria tuotiin muutamia vuosittain, kunnes v. 2007 tuonteja oli jo 20. Sen jälkeen tuontimäärä oli 10-20 koiraa vuodessa. Vuonna 2015 tuonnit romahtivat ja ovat sen jälkeen olleet n. 5 koiraa vuodessa. Alussa kesti luonnollisesti muutaman vuoden, että tietoisuus rodusta lisääntyi, sen jälkeen kysyntä Suomessa oli paljon tarjontaa suurempaa, mistä johtuen moni haki koiran lemmikiksikin ulkomailta. Myös kasvattajat hankkivat eri sukuja ulkomailta, kunnes tultiin vaiheeseen, että Suomessa on jo lähes kaikki mahdolliset suvut ja tarjontaa on todella hyvin. Myös kasvattajat hankkivat koiria nyt enemmän Suomesta kuin ulkomailta, Suomessa on laadukkaita koiria ja eri sukuja löytyy suht helposti.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Jalostukseen käytettyjen koirien iät olivat alkuvuosina kovin matalia, keskimäärin reilu vuosi - alle 2 vuotta. Useita uroksia käytettiin jopa alle vuoden ikäisinä ja narttuja vain hieman yli 1-vuotiaina. Hiljalleen iät ovat nousseet sekä nartuilla että uroksilla. Viimeisen 10 vuoden aikana urosten jalostuskäytön ikä on noussut alle 3 vuodesta yli 4 vuoteen. Nartuilla jalostuskäytön ikä on noussut samassa ajassa alle 3 vuodesta jo lähelle 4 vuotta. Tämä on aika luonnollinen kehityssuunta. Alussa koiria oli vähän ja suurinta osaa käytettiin vasta ensimmäistä kertaa, myöskään mitään suosituksia koiran käyttöiästä ei ollut. Nyt meillä on vanhempiakin koiria, joita käyttää, ja yhdistyksen suositusten mukaan narttujen on täytynyt olla vähintään 18 kk ja urosten 12 kk astutushetkellä, joten jalostuskoirien keski-ikä on noussut. Yhdistyksen uusien suositusten mukaan sekä narttujen että urosten on oltava vähintään 18 kk astutettaessa, joten jalostuskoirien keski-ikä todennäköisesti vielä nousee.

Mitä vanhempana koiria käytetään, sitä enemmän niiden ja niiden sukulaisten terveydestä tiedetään, mikä on rodun parasta ajatellen erittäin tärkeää.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset, alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %. Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetyt eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

(Lähde: <http://www.kennelliitto.fi/sukusiitos> MMT Katariina Mäki 5.8.2013 (päivitetty 13.1.2016))

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Sukusiitosasteen vuosittainen keskiarvo on saatu rodun pienuudesta huolimatta pysymään hyvin alhaisena. Yhdistys on puhunut paljon geenipoolin pienuudesta ja sen laajentamisen tärkeydestä ja selkeästi viesti on mennyt perille - kasvattajat pyrkivät jalostuksessa hyvin

mataliin sukusiitosprosentteihin. Sukusiitosprosentit on laskettu 5 polvella Koirasuku-ohjelmalla. Pääsääntöisesti kaikkien koirien sukupuu on täysin tiedossa, vain joillain harvoilla puuttuu joku yksittäinen koira kauempana sukupuussa, joten sukusiitoksia voidaan pitää luotettavina. KoiraNetin sukusiitoksia ei käytetty, koska sukutaulut ovat siellä monesti puutteellisia - muilla kuin kotimaisilla roduilla on sukusiitos KoiraNetissä laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten sukusiitos on siellä aliarvio todellisesta tilanteesta.

Vuosittaiset sukusiitosprosenttien keskiarvot ovat laskeneet vuoden 2004 ensimmäisen pentueen 6,36%:sta alle 1%:iin. Ensimmäisen pentueen jälkeen sukusiitokset pyörivät n. alle 2%:ssa vuosittain, mutta nyt viimeisen 5 vuoden aikana vuosittaiset keskiarvot ovat olleet joka vuosi jo alle 1%. Rotuyhdistyksen suositus on, ettei yhdistelmän sukusiitos olisi yli 6,25 % 5 polvella laskettuna.

4.1.2 Jalostuspohja

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	67	72	77	88	92	80	70	61	51	45
- jalostukseen käytetyt eri urokset	46	46	46	49	60	56	51	46	35	34
- jalostukseen käytetyt eri nartut	52	57	65	72	68	58	53	46	39	36
- isät/emät	0,88	0,81	0,71	0,68	0,88	0,97	0,96	1	0,90	0,94
- tehollinen populaatio	66,4	70,4	76,2	83	86,8	76,4	69,8	61,3	50,1	47,1

Taulukko 3. Jalostuspohja per sukupolvi viimeisen 10 vuoden ajalta

Isät/emät -luku

Isien ja emien suhde on laskettu sukupolvittain (4 vuotta) 10 viime vuoden ajalta. Luku on vaihdellut välillä 0,68-1. Lukuja voidaan pitää erittäin hyvinä ottaen vielä huomioon rodun pienuuden ja jalostuskoirien vähäisen määrän varsinkin alkuvuosina. Jatkossakin on tärkeää, että isät/emät -luku pidetään mahdollisimman suurena, jotta rodun perinnöllistä vaihtelua saadaan säilymään tehokkaasti.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä.

Tehollinen koko on aina pienempi kuin rodun yksilöiden lukumäärä.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo, kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä. Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuta rotua. Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduista on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”.

(Lähde: <http://www.kennelliitto.fi/tehollinen-populaatiokoko> MMT Katariina Mäki 31.10.2013, päivitetty 14.1.2016)

Rodun tehollinen populaatiokoko

Amerikankarvatonterioiden tehollinen kannankoko (N_e) on laskettu kaavalla $N_e = 4 * N_m * N_f / (2 * N_m + N_f)$, jossa N_m on siitokseen käytettyjen urosten ja N_f siitokseen käytettyjen narttujen lukumäärä. Laskelmissa tehollista populaatiokokoa tarkastellaan sukupolvittain ja sukupolven pituudeksi on määritetty neljä vuotta. Laskukaavaan liittyy oletus, että pariutuminen on satunnaista, eikä valintaa eläimien välillä ole. Koska koirien kasvatuksessa oletukset eivät toteudu, ovat saadut lukuarvot yliarvioita ja siksi niihin tulee suhtautua vain suuntaa antavasti.

Tehollinen populaatiokoko tulisi olla vähintään yli 50, jotta rodussa säilyy tarpeeksi erilaisia geeniversioita eli rodun monimuotoisuus säilyy. Suositus tehollisen populaatiokoon arvoksi on lyhyellä aikavälillä 100 ja pitkällä aikavälillä jopa suurempi. Amerikankarvatonterrierin tehollinen populaatiokoko ylitti 50 vuonna 2012. Sen jälkeen tehollinen populaatiokoko kasvoi vuosittain aina vuoteen 2016 asti (86,8). Tämän jälkeen tehollinen populaatiokoko on laskenut joka vuosi. Tehollinen populaatiokoko ei ole vielä ylittänyt suositeltua lukuarvoa 100 missään vaiheessa. Tehollisen populaatiokoon kasvun, luvusta 16,3 lukuun 86,8 kymmenessä vuodessa, selittää rodun yleistymisen Suomessa. Oli oletettuakin, että kun rodun kysyntä vakiintuu tietylle tasolle, tehollisen populaatiokoon kasvu myös vähenee.

Yllättävää on, että viimeisen 5 vuoden aikana tehollinen populaatiokoko on laskenut vuosittain ollen 66,4 vuonna 2020.

Tehollista populaatiokokoa voi arvioida myös niin, että sitä verrataan sukupolven aikana käytettyjen eri sukuisten urosten määrään. Urosten määrä kerrotaan neljällä ja saatua lukuarvoa verrataan teholliseen populaatiokokoon. Urosten määrän tulisi pysyä tehollista populaatiokokoa suurempana. Amerikankarvatonteriireillä nelinkertainen eri jalostukseen käytettyjen urosten määrä on jokaisena tarkasteluvuonna suurempi kuin tehollisen populaatiokokoon arvo. Tähän tarkastelutapaan liittyy kiinteästi eri urosten käytetty lukumäärä, joka amerikankarvatonteriireiden jalostuksessa on ollut hyvä.

Amerikankarvatonterierien tehollisen populaatiokokoon voidaan todeta olevan hyvä molemmilla tarkastelutavoilla, mutta tehollisen populaatiokokoon kasvuun tulisi kiinnittää huomiota.

Uros	Synt.vuosi	2011-2021		Toisessa polvessa	
		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1 <i>Grand Animal Eros @Sarantais</i>	2009	5	34	10	51
2 <i>Prince Amadeo</i>	2012	5	29	6	27
3 <i>BlueGK's Playing With Fire</i>	2011	4	29	4	22
4 <i>Cohills Who Whiz It Bur-Way (RT)</i>	2013	4	26	7	39
5 <i>Sundial Cappuccino</i>	2011	5	24	7	36
6 <i>Unicometa'n Choco For Chicks</i>	2015	4	22		
7 <i>Grand Animal Nonstop Nougat</i>	2012	3	21	1	6
8 <i>Bellrige's Chim Chim Cheree</i>	2012	3	20	2	9
9 <i>Sarantais Ljuvliga Linus</i>	2010	3	20	1	9
10 <i>Kidd K's Chocolate Nobility</i>	2012	4	19	3	15
11 <i>Unicometa'n Fast Lane</i>	2013	2	19	3	18
12 <i>Vikingbull Egon Af Eldsberga</i>	2013	4	18	8	34
13 <i>DisaBelles Xtra Sweet</i>	2015	3	18	2	12
14 <i>Sarantais Black Pepper</i>	2011	3	17	5	34
15 <i>Magpies Castle Anduril Narsil</i>	2017	3	17		
16 <i>Adelmas Jet Black Elmore</i>	2015	3	16	1	5
17 <i>Unicometa'n Northern Wind</i>	2014	3	16	1	5

18	<i>Kidd K's Finn Again</i>	2010	4	15		
19	<i>Myth From Magpie's Castle</i>	2014	3	15	6	29
20	<i>Gabriel Lovinghairless</i>	2014	3	15	1	5

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt urokset. 24 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista. Kaikkiaan ajanjakson aikana on käytetty 103 eri urosta. Tuontikoirat on merkitty kursiivilla ja sukulaiset värein. (14.6.2021)

narttu	Synt.vuosi	2011-2021		Toisessa polvessa		
		pentueita	pentuja	pentueita	pentuja	
1	<i>Bur-Way Magical Soul</i>	2012	4	31	7	44
2	Fairytale Kingdom Jocelyn	2015	4	24	2	9
3	<i>Wudnway Jacklyn</i>	2010	3	19	7	32
4	<i>Ozark's Salsa</i>	2010	3	18	7	34
5	Adelmas Ebony Helena	2013	2	18	3	16
6	<i>Sarantais Bona Fide Butte</i>	2015	2	18		
7	Sarantais Mercy And Truth	2009	3	17	3	17
8	<i>Peritos Mona Lisa @Sarantais</i>	2008	2	17	3	21
9	<i>WMK's Little Oak Dynali</i>	2012	2	15	4	29
10	<i>WMK's Journey To Sarantais</i>	2012	2	15	1	3
11	<i>Casiopeia Marcus Urlandus</i>	2011	3	13	5	15
12	<i>Wudnway Coco Chanel</i>	2011	2	13	1	6
13	<i>Kalysta Punto Valentino</i>	2014	2	13	1	5
14	Fairytale Kingdom Belinda	2012	2	13		
15	<i>Olywasel From Magpie's Castle</i>	2014	2	12	1	5
16	<i>Tulimaan Power Of Bonding Hearts</i>	2016	2	12		
17	<i>Poochville's Breezy Haiku</i>	2010	2	11	7	27
18	<i>Sarantais & Lupaus First Kiss</i>	2009	2	11	5	24
19	<i>Wudnshu's Maple Syrup</i>	2007	2	11	3	19
20	<i>Bur-Way La Mome Piaf</i>	2012	2	11		

Taulukko 5. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt nartut. Tuontikoirat on merkitty kursiivilla ja sukulaiset värein.(14.6.2021)

Jalostuskoirien käyttömäärät

Koiria on käytetty jalostukseen maltillisesti. Todella pahoja matadoreja ei löydy. Suositus jälkeläisten maksimimääräksi suurilukuisissa roduissa (viimeisen viiden vuoden aikana rekisteröity vähintään 250 koiraa) on 2-3 % neljän vuoden ajanjaksolla rekisteröidyistä koirista. 4 viime vuoden rekisteröintejä oli yhteensä 377. Tästä laskettu suositus (reilu 3%) on 12 jälkeläistä. 13 jälkeläistä tai yli on 26 uroksella ja 14 nartulla.

Tätä edellisellä 4 vuoden tarkastelujaksolla (2013-2016) rekisteröintejä oli 516 ja tästä reilu 3% on 16 jälkeläistä. 17 jälkeläistä tai yli oli tuolloin 9 uroksella ja 5 nartulla. Tilanne näyttää siis menneen hieman huonompaan suuntaan viimeisen 4 vuoden aikana, mutta tämä selittyy ainakin osaltaan pienemmällä rekisteröintimäärällä, alun suuremmissa rekisteröintimäärissä oli mukana paljon vanhempia koiria ja pentueita, mikä hieman vääristää.

Lisääntyneitä uroksia on kaikkiaan 97 kpl, näistä tällä hetkellä 26 on saanut suositusta enemmän jälkeläisiä mikä on 26,8%. Lisääntyneistä uroksista siis 73,2%:lla on suositusten mukainen jälkeläismäärä. Lisääntyneitä narttuja on kaikkiaan 127 kpl, näistä tällä hetkellä 14 on saanut suositusta enemmän jälkeläisiä mikä on 11%. Lisääntyneistä nartuista 89%:lla on suositusten mukainen jälkeläismäärä.

Voidaan sanoa, että tilanne rodussa on tältä osin tällä hetkellä melko hyvä. Koirien jälkeläismääriin tulisi silti kiinnittää huomiota ja suosia mieluummin vähemmän käytettyjä koiria kuin koiria, joilla on jo useampi pentue.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen eniten käytettyjen urosten ja narttujen listoilla suurin osa koirista on tuonteja eivätkä näin ole hyvin läheistä sukua keskenään. 20 eniten käytetystä uroksesta 6 on syntynyt Suomessa. 21 eniten käytetyn nartun listalla on 8 Suomessa syntyntä.

Käytetyimpien urosten ja narttujen listoilla sukulaisuudet on merkitty värein. Uros Sarantais Black Pepperin vanhemmat ovat isä käytetyin uros Grand Animal Eros @ Sarantais ja emä Sarantais & Lupaus First Kiss. Sarantais Black Pepperin ja WMK's Little Oak Dynalin jälkeläinen on narttu Sarantais Bona Fide Butte. Unicometa'n Northern Windin vanhemmat ovat käytetyin narttu Bur-Way Magical Soul sekä toiseksi käytetyin uros Prince Amadeo. Amerikanrottaterrieri CoHill's Who Whiz It Bur-Way on uroksen Unicometa'n Choco For Chicks isä. Uros Sundial Cappuccino on nartun Tulimaan Power of Bonding Hearts isä. Uros Myth From Magpie's Castle on uroksen Adelmas Jet Black Elmore isä. Narttu Wudnway Jacklyn on nartun Claybay's Enigma emä.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Edellisen JTO-päivityksen 2017 mukaan rodun kotimaassa Yhdysvalloissa amerikankarvatonteriireitä oli muutamien yhdysvaltalaiskasvattajien arvioiden mukaan 5000–8000 yksilöä. Tarkkaa lukumäärää ei ole, koska amerikankarvatonteriireitä

rekisteröiviä rekistereitä on useampia ja ne eivät julkaise rekisteröintimääriä Suomen Kennelliiton tapaan. Lisäksi yksi ja sama koira voi olla rekisteröitynä useammassakin eri rekisterissä.

American Kennel Clubilta (AKC) saimme kuitenkin tarkempaa tilastotietoa rekisteröinneistä. Oletamme, että tilasto sisältää yhdysvaltalaisien omistajien rekisteröinnit. Myös monet eurooppalaisetkin kasvattajat rekisteröivät pentueensa AKC:hen, koska rotu ei ole saanut kansallista hyväksyntää heidän omissa maissaan. Seuraavassa vuosi/rekisteröidyt pentueet/rekisteröidyt pennut: 2012/23/107, 2013/33/164, 2014/36/189, 2015/48/252, 2016/52/240, 2017/61/289, 2018/67/336, 2019/55/248. Vuosina 2012–2019 on rekisteröity yhteensä 1825 pentua.

Pohjoismaiset kennelliitot ovat hyväksyneet rodun kansallisesti. Lähes kaikkiin muihinkin FCI-kennelliittoihin on lähetetty keväällä 2021 kysely amerikankarvatonterrierimääristä, siltä varalta, että ovat hyväksyneet rodun kansallisesti. Palautetta on saatu erittäin vähän.

Seuraavassa pohjoismaisten kennelliittojen rekisteröintimäärät alkaen vuodesta 2016:

Islannin kennelliitton, Hundaræktarfélag Íslands, ei ole rekisteröity yhtäkään amerikankarvatonterrieriä maaliskuuhun 2021 mennessä.

Norjan kennelliitton, Norsk Kennel Klub, on rekisteröity amerikankarvatonterriereitä seuraavasti, vuosi/rekisteröinnit: 2016/0, 2017/25, 2018/19, 2019/8, 2020/5.

Ruotsin kennelliitton, Svenska Kennelklubben, on rekisteröity amerikankarvatonterriereitä seuraavasti, vuosi/rekisteröinnit: 2016/45, 2017/85, 2018/29, 2019/57, 2020/99.

Tanskan kennelliitton, Dansk Kennel Klub, ei ole rekisteröity yhtäkään amerikankarvatonterrieriä maaliskuuhun 2021 mennessä. Kantarotua eli amerikanrottaterrierejä on kuitenkin rekisteröity vuodesta 2017 alkaen 23 yksilöä, joista 15 on tuonteja.

Euroopassa Pohjoismaiden ulkopuolella amerikankarvatonterrierejä on ainakin Belgiassa, Espanjassa, Hollannissa, Italiassa, Latviassa, Liettuassa, Ranskassa, Saksassa, Serbiassa, Slovakiassa, Sveitsissä, Tsekissä, Ukrainassa, Unkarissa, Valko-Venäjällä, Venäjällä ja Virossa.

Euroopassa rotu on pohjoismaisten kennelliittojen lisäksi hyväksytty kansallisesti ainakin Slovakiassa, Tsekissä, Ukrainassa, Valko-Venäjällä ja Venäjällä.

Rotuyhdistyksen karkea arvio eri maiden amerikankarvatonterrierikasvattajilta saamiensa epävirallisten lukujen perusteella Euroopassa on yhteensä vuoden 2020 loppuun mennessä ollut vähintään 5000 amerikankarvatonterrieriä. Maailmassa rotua on arvioiden mukaan yhteensä vähintään 15000 yksilöä.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Suomessa rodun keskimääräinen sukusiitosprosentti on hyvin alhainen, joka vuosi alle 2, useimpina vuosina jopa alle 1. Isien ja emien suhde laskettuna sukupolvittain on vaihdellut viimeisen 10 vuoden aikana välillä 0,68-1. Rodun tehollinen populaatiokoko ylitti 50 vuonna 2012 ja kasvoi vuosittain vuoteen 2016 (86,8), jonka jälkeen lähti laskemaan hieman joka vuosi (v. 2020 66,4). Myös nelinkertainen eri jalostukseen käytettyjen urosten määrä on jokaisena tarkasteluvuonna suurempi kuin tehollisen populaatiokoon arvo. Jalostuskoirien käyttömäärät ovat maltillisia eikä vakavaa matadorikäyttöä esiinny. Eniten käytetyt koirat ovat pääasiassa tuonteja, koiria on käytetty melko tasaisesti eri suvuista. Viimeisen 10 vuoden aikana on myös tehty roturisteytyksiä 18 eri yhdistelmää geenipoolin laajentamiseksi ja muista maista on tuotu vuosina 2011-2020 yhteensä 97 AHT:ta.

Suomessa amerikankarvatonteriirejä on tällä hetkellä (5/2021) n. 1200 yksilöä (lähde yhdistyksen oma tietokanta), mutta näistä Suomen Kennelliiton rekisterissä vain 680. Viimeiset 4 vuotta (2017-2020) kokonaisrekisteröintimäärät ovat olleet n.100 yksilöä vuodessa, paitsi vuonna 2018, kun rekisteröinneissä oli hetkellinen notkahdus. Suomen kanta on keskimäärin vielä hyvin nuorta. Maailmanlaajuisesti rodun yksilöitä on karkean arvion mukaan vähintään 15000.

Suomessa jalostuspohjan laajuus on tällä hetkellä hyvä. Rodun kasvattajat ovat onnistuneet hyvin pitämään koirien käytön järkevänä ja sukusiitoksen pienenä, vaikka rodun populaatio on vielä melko pieni. Tehollinen populaatiokoko saatiin nousemaan suht lyhyessä ajassa jo lähelle 90, mutta tämä on nyt viimeiset 4 vuotta laskenut vuosittain.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Rodun hyväksymisen jälkeen Kennelliiton rekisterin ulkopuolelle jäi paljon lemmikkikoiria. Tämä karsi paljon, sillä vaikka niitä voi vielä rekisteröidä rotuunotolla, on helpompi käyttää koira, joka on jo rekisteröity. Tämän pullonkaulan minimoimiseksi toivoisimme, että rekisteri pysyy vielä pitkään auki ja rotuunotto mahdollisena.

Toinen huono skenaario on, että näyttelyistä johtuen joitakin hyvin menestyneitä koiria aletaan käyttää liikaa suhteessa populaatioon. Tällä hetkellä näyttelymenestys ei ole vaikuttanut koirien käyttöön.

Selvästi myös mitä enemmän tutkimuksia jalostuskoirilta vaaditaan, suositellaan tai suositaan, sitä helpommin valitaan urokseksi jo laajasti tutkittu ja varmasti terve koira kuin aletaan tutkimaan jotain peräkammarinpoikaa.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Jälkeläismäärä ei kuulu rodun PEVISA-ohjelmaan.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rodun esi-isät jalostettiin pyydystämään rottia ja muita tuhoeläimiä, ja voimakas saalistusvietti on edelleen tallella. Amerikankarvatonterrierin nykyinen käyttötarkoitus on seurakoira. Rotumääritelmän kohdassa Käyttäytyminen / luonne kerrotaan: Vilkas, valpas, utelias, älykäs ja helposti koulutettava. Oikein koulutettuna ja sosiaalistettuna amerikankarvatonterrieri kiintyy voimakkaasti omistajiin ja perheeseensä ja on erinomainen seuralainen. Se nauttii ihmisten seurasta ja osallistuu innokkaasti perheen kaikkiin toimiin. Hylkäävät virheet rodulla ovat vihaisuus, liiallinen arkuus ja selvästi epänormaali käyttäytyminen.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Rotu ei ole jakaantunut linjoihin eri ominaisuuksien suhteen. Eri suvuissa on luonteiltaan erityyppisiä koiria, mikä kertoo lähinnä siitä, että luonneominaisuudet ovat periytyviä. Rodun jakautuminen eri linjoihin vaatisi kasvattajilta määrätietoista jalostustyötä ja tiettyjen ominaisuuksien suosimista usean sukupolven ajan. Amerikankarvatonterrierillä ei ole suurta riskiä eri linjoihin jakaantumisesta, sillä rodun edustajalta vaaditut harrastus- ja luonneominaisuudet eivät sulje pois koiran näyttelymenestystä. Suurin riski linjojen eriytymiselle on erittäin pienikokoisten, jopa 3-4 kiloisten, kääpiökoiramaisten koirien jalostus, mikä vaatii kasvattajalta jalostuskoirien tiukkaa valintaa tyyppin vakiinnuttamiseksi. Tämän tyyppiset koirat eivät ole rodunomaisia eivätkä niiden ominaisuudet palvele näyttely- tai harrastustoimintaa. On tärkeää, että yksittäisten kasvattajien omat rodunomaisuuden vastaiset tyyppimieltymykset eivät muodosta rodun sisälle eri linjoja, vaan rodun jalostuksessa taustalla on yhteinen halu pyrkiä rodunomaiseen "ihannekoiraan".

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

PEVISA:an ei ole sisällytetty luonnetta/käyttäytymistä.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen arkipäivän tilanteissa

Amerikankarvatonterrieri on energinen, utelias ja älykäs koira, joka on helposti koulutettavissa. Suomessa rodun luonteet vastaavat suurimmilta osin tätä kuvausta. Vaikka Suomen populaatiossa suurin osa koirista on reippaita ja avoimia, myös arkoja ja varautuneita yksilöitä löytyy. Koira-aggressiivisuutta on myös tavattu. Arkuus tai liiallinen varautuneisuus ovat ristiriidassa rodun käyttötarkoituksen, seura- ja harrastuskoirana toimimisen, kanssa. Amerikankarvatonterrierin tulee olla luonteeltaan sellainen, että se täyttää yhteiskunnan odotukset sekä maalla että kaupungissa.

Populaation koirissa esiintyy jonkin verran liian pehmeitä luonteita.

Amerikankarvatonterrierin tulisi olla kova tai hieman pehmeä. Liiallinen pehmeys voi hankaloittaa arkielämää. Rodussa on tavattu myös arkuutta, joka voi vaikuttaa alentavasti koiran toimintakykyyn. Terävyys vaihtelee suuresti rodun sisällä. Amerikanrottaterrierin

alkuperäiseen käyttötarkoitukseen kuuluu varsin suuri terävyys, joka ei ole seurakoiralle suotava ominaisuus. Hyvä, käyttötarkoitukseen soveltuva luonne on seura- ja harrastuskoiran tärkein ominaisuus terveyden ohella. Näihin onkin jalostuksessa ja jälkeläisten arvioinnissa kiinnitettävä erityistä huomiota.

Luonnekysely

Rotuyhdistys teki keväällä 2021 terveyst- ja luonnekyselyn rodun omistajille. Edellinen vastaava kysely tehtiin keväällä 2017, jonka tulokset sulkeissa. Vuonna 2021 saatiin vastauksia 114 koirasta (v. 2017 146), näistä uroksia 53 (2017 63) ja narttuja 61 (2017 83). Kysely oli suunnattu kaikille yli 1-vuotiaille amerikankarvatonteriireille.

Luonteen osalta pyydettiin arvioimaan koiran käyttäytymistä, pelkoa tai aggressiivisuutta erilaisissa tilanteissa asteikolla 1-5 (1 vähän tai ei ollenkaan, 5 erittäin paljon) sekä valitsemaan koiran luonnetta parhaiten kuvaavia sanoja.

Omistajat arvioivat koiriaan arvosanoilla 4-5 seuraavasti terveystkyselyn 2021 luonneosiossa

	Koiria/114	%/114
Koira on yliaktiivinen	14	12,3%
Koiran on vaikea keskittyä	2	1.8%
Koira kiinnostuu helposti eri asioista	79	69.0%
Koira ylireagoi asioihin	17	15.0%
Koiran on vaikea rauhoittaa	6	5.3%
Osoittaako koira pelkoa, kun vieras henkilö yrittää koskea koira (huom! ei eläinlääkäri)	3	2.6%
Osoittaako koira pelkoa ukkosella, ilotulituksen aikana tai vastaavan tapahtuman aikana	7	6.1%
Osoittaako koira pelkoa, kun se kuulee äkillisen tai kovan äänen (esim. imuri, auton pakoputken pamaus, tavara tippuu lattialle)	12	10.5%
Osoittaako koira pelkoa, kun koiran kulkutiellä tai sen lähellä on vieras objekti (esim. muovipussi, lehtiä, roskia, heiluvia lippuja jne)	6	5.3%
Osoittaako koira pelkoa, kun se kävelee liukkaalla lattialla	2	1.8%
Osoittaako koira aggressiivisuutta, kun sitä lähestyy tuntematon lapsi koiran ollessa hihnassa	3	2.6%
Osoittaako koira aggressiivisuutta, kun perheenjäsen ottaa siltä lelun, luun tai muun objektin	0	0
Osoittaako koira aggressiivisuutta, kun tuntematon uroskoira lähestyy suoraan kohti koira kun koira ulkoilee hihnassa	25	22.0%
Osoittaako koira aggressiivisuutta, kun tuntematon narttukoira lähestyy suoraan kohti koira kun koira ulkoilee hihnassa	18	15.8%
Oletko huomannut koirallasi merkkejä eroahdistuksesta esim. yksin ollessa haukkuminen, kuolaaminen, tuhoaminen, ulostaminen/virtsautuminen?	12	10.5%
Tuijottaa intensiivisesti 'ei-mitään', tuijotusfiksaatio		

	0	0
Napsii näkymättömiä karpäsiä	0	0
Jahtaa takaa omaa häntäänsä tai takapäätään	2	1.8%
Jahtaa/seuraa varjoja, valoja ym.	2	1.8%
Nuolee itseään liiallisesti	4	3.5%
Onko koirallasi dementian oireita?	4	3.5%

Luonnetta kuvaavat sanat (v.2017 tulokset sulkeissa)

leikkisä 79 % (76,7 %), valpas 66,7% (66,4 %), älykäs 61,4% (62,3 %), sosiaalinen 64,9% (61 %), vilkas 50,9 % (49,3 %), rohkea 37,7 % (45,9 %), pehmeä 48,3 % (43,8 %), rauhallinen 35,1 (39,7 %) , itsepäinen 29,8 % (34,2 %), herkkähaukkuinen 36,8 % (31,5 %), epävarma 29 % (21,9 %), impulsiivinen 21,1% (21,9 %), arka 18,4 % (18,5 %), kova 8,8 % (13 %), laiska 6,1 % (6,8 %).

Vuoden 2021 kyselyn perusteella amerikankarvatonterrieri on luonteeltaan leikkisä, valpas, älykäs, vilkas ja sosiaalinen varsinkin ihmisiä kohtaan. Toisia koiria kohtaan voi esiintyä aggressiivisuutta. Kyselyn perusteella vakavia pelkotiloja tai käyttäytymishäiriöitä ei toistaiseksi ole esiintynyt huolestuttavassa määrin, toki tilannetta on seurattava. Koiria kuvataan hieman enemmän leikkisämmiksi ja sosiaalisemmiksi, kuin aiemmin, mutta huolestuttavaa on se, että melko suurta muutosta on tapahtunut rohkeuden vähenemisessä, pehmyden lisääntymisessä, sekä edellisiin liittyen haukkuherkkyyden ja epävarmuuden kasvussa.

Tarkoitus on uusia terveyst- ja luonnekysely v. 2025-2026 ja siten seurata tilannetta. Samoin on tarkoitus käydä päivitetty JTO kasvattajien kanssa läpi ja kiinnittää heidän huomionsa myös terveyst- ja luonnekyselyssä ilmenneisiin seikkoihin.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Kaksi amerikankarvatonterrieriä on luonnetestattu, tulokset 125 ja 150 pistettä. MH-luonnekuvauksia ei vielä ole tehty. Rotuyhdistyksessä aletaan suunnitella MH-luonnekuvauksen rotuprofiilin tekoa. Sakate ry tukee rahallisesti luonnetestiin ja MH-luonnekuvaukseen osallistumista.

Jalostustarkastus

Ei ole vielä tehty.

Näyttelyt

Näyttelyissä koirat ovat saaneet todella hyviä arvioita luonteesta ja käyttäytymisestä. Negatiivisemmat kommentit ovat yksittäisiä. Tässä joitakin näyttelyissä saatuja arvioita koirien luonteesta ja käyttäytymisestä: miellyttävä käytös, iloinen ja ulospäinsuuntautunut, ihastuttava luonne, esiintyy iloisesti, esiintyy mallikelpoisesti, erinomainen luonne, reipas, erinomainen temperamentti, miellyttävä luonne, reipas ja iloinen luonne, esiintyy reippaasti edukseen iloinen käytös, esiintyy erittäin hyvin, reipas vilkas käytös, hyvä luonne, hyvä käytös, esiintyy rauhallisesti, luonne ok, eduksi olisi itsevarmempi luonne, jännittynyt eikä vapaudu liikkeessäkään, hyvä luonne mutta tarvitsee kehätottumusta, voisi esiintyä itsevarmemmin, erinomainen temperamentti esiintyy iloisesti toivoisin ettei nöyräile

korvillaan niin paljon kuin tekee, hieman varovainen luonne, vähän epäröi tänään esiintymistä, toivoisin hieman enemmän itsevarmuutta, esiintyy vielä liian ujoin, liian ujo tänään.

	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	<u>1 tulosta</u>	0 tulosta	141 tulosta
Nuorten luokka	<u>1 tulosta</u>	0 tulosta	60 tulosta
Avoin luokka	<u>1 tulosta</u>	0 tulosta	150 tulosta
Käyttöluokka	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Valioluokka	0 tulosta	0 tulosta	85 tulosta
Veteraaniluokka	0 tulosta	0 tulosta	14 tulosta
Yhteensä	<u>3 tulosta</u>	0 tulosta	450 tulosta

Taulukko 6. Näyttelyarvosteluiden EVA ja HYL -määrät 2016-2021. Lähde SKL KoiraNet-jalostustietojärjestelmä.

Sukupuolten väliset erot

Rodulla ei ole suuria sukupuolten välisiä eroja käyttäytymisessä.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Kantarodun alkuperäinen käyttötarkoitus oli toimia tuhoeläinten hävittäjänä ja pienriistan metsästyskoirana. Amerikankarvatonterrierin käyttötarkoitus on nykyään seurakoira, ominaisuuksiensa vuoksi se sopii hyvin myös harrastuskoiraksi.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Amerikankarvatonterrierin luonne ja rakenne on säilytettävä sellaisena, että rotu soveltuu monipuolisesti eri harrastuslajeihin. Rakenteen osalta on tärkeää keskittyä kokonaisuudessaan terveen, rotumääritelmän mukaisen rakenteen jalostamiseen, ei yksityiskohtiin, kuten kokoon tai tiettyyn väriin. Varsinkin hyvin pieni koko voi haitata koiran harrastuskäyttöä.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Rodun kotimaassa USA:ssa amerikankarvatonterrierit ovat pääasiassa seurakoiria, mutta monet koirat osallistuvat myös harrastuslajeihin, esimerkiksi viehejuoksuun suoralla radalla, maastujuoksuun ja agilityyn.

Kokeet

Agility on suosittu laji amerikankarvatonterrieriharrastajien keskuudessa. Rodun edustajia kilpaili lajissa x-rotuisina jo ennen rodun virallistamista. Lajin harrastajamäärät nousevat

tasaisesti. Ennen koronaviruspandemian aiheuttamaa kilpailutoiminnan keskeyttämistä myös kilpailuosallistumisten määrä oli selkeässä kasvussa. Paras saavutus rodun edustajalle on tällä hetkellä serti agilityn kolmosluokasta.

	05/2021 asti	2020	2019	2018	2017	2016
Koirat	3	9	6	3	3	0
Kilpailut	9	124	91	32	48	0

Taulukko 7. Agilitykilpailuihin osallistuneiden koirien lukumäärä ja kilpailujen yhteismäärä

Tottelevaisuuskokeeseen on osallistunut yksi koira ennen rodun virallistamista x-rotuisen asemassa. Koira on saavuttanut alokasluokassa koulutustunnuksen TK1, voittaen luokkansa näissä kolmessa kokeessa. Koiralla on myös AVO1-tulos. Rodun virallistamisen jälkeen koiria ei ole virallisiin tottelevaisuuskokeisiin osallistunut.

Rally-toko kilpailuihin on osallistunut 4 eri koiraa, joista yksi x-rotuisena ennen rodun virallistamista. Paras saavutettu tulos on tällä hetkellä avoimen luokan hyväksytty tulos.

	05/2021 asti	2020	2019	2018	2017	2016
Koirat	0	0	0	2	1	1
Kokeet	0	0	0	4	1	4

Taulukko 8. Rally-toko -kilpailuihin osallistuneiden koirien lukumäärä ja kokeiden yhteismäärä

Viehejuoksu on suosittu harrastus rodun parissa. Amerikankarvatonterrierit ovat osallistuneet aktiivisesti viehejuoksun epävirallisiin kilpailuihin. Amerikankarvatonterrierijoukkueita on osallistunut RotuRace-tapahtumaan useana vuonna. Viitenä vuotena amerikankarvatonterrierit ovat olleet nopeimpia niin yksilö- kuin joukkuekilpailussa. Muillakin kerroilla rodun edustajat ovat pärjänneet kilpailussa erinomaisesti.

Yksi koira on suorittanut käyttäytymiskokeen vuonna 2020.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Amerikankarvatonteriirejä on Suomessa koulutettu hyötykoiriksi seuraavasti: yksi virallinen Pelastuskoiraliiton pelastuskoira, yksi virallinen kuulokoira sekä muutamia kaverikoiria.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Amerikankarvatonterrierin kantarotua amerikanrottaterrieriä on alun perin käytetty rottakoirana ja pienriistan metsästykseseen. Vaikka amerikankarvatonterrieri on nykyään seurakoira, monilla yksilöillä on edelleen suuri kiinnostus riistaan. Monissa koiraharrastuksissa, kuten nosework, agility, viehejuoksu, koirat voivat toteuttaa rodunomaisia käyttäytymistarpeitaan. Rotuyhdistys kannustaa koirien omistajia harrastamaan monipuolisesti koiriensa kanssa.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Keväällä 2021 tehdyssä kyselyssä pelkoon liittyvät yksinolo-ongelmat eivät nousseet merkittävästi esiin. Vuonna 2017 tehdyn kyselyn tulokset ovat suluissa. Kysymykseen “Oletko huomannut koirallasi merkkejä eroahdistuksesta” Asteikolla 1-5, jossa 1 on Ei koskaan ja 5 Lähes aina, 61 % (55,9 %) vastanneista vastasi 1, 26,9 % (26,2 %) vastasi 2. Vaihtoehdon 4 tai 5 valitsi 13,4 % (6,9 %) vastaajista. Yksinolo-ongelmien suhteen tilanne vaikuttaa pääosin hyvältä, mutta edelliseen kyselyyn verrattuna omistajien vaikeiksi kokemien yksinolo-ongelmien määrä näyttää kaksinkertaistuneen, mikä ei ole toivottava suuntaus. Tilannetta on syytä seurata.

Jotkut amerikankarvatonterrierit ovat varsin herkkähaukkuisia, mikä on joissain tilanteissa aiheuttanut ongelmia erityisesti kerrostalossa. Luonnekyselyssä v. 2021 36,8 % vastaajista luonnehti koiraansa herkkähaukkuiseksi.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Rodun nartut ovat yleensä hyviä emoja, jotka synnyttävät ja hoitavat pentunsa itsenäisesti ja rauhallisesti. Urokset ovat yleensä hyviä astujia, terveystarkastuksessa v. 2021 vain yhden uroksen osalta vastattiin, ettei se osaa astua, ja kahden osalta, ettei ole kiinnostunut. Näistä koirista ei ole tietoa, onko astutusta kokeiltu useita kertoja vai vain kerran ja onko kyseessä mahdollisesti ollut ensikertalainen ja onko nartulla todella ollut parhaat päivät juuri silloin.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Rotu on yleensä ihmisten suhteen hyvin sosiaalinen, viihtyy ihmisten seurassa ja antaa käsitellä itseään. Keväällä 2021 tehdyssä kyselyssä suurin osa omistajista (64,9%) kuvaili koiriaan sosiaalisiksi. Sosiaalistamista ja hoitotoimenpiteisiin totuttamista toki tarvitaan kuten kaikilla muillakin koirilla.

Osa uroksista ja nartuista voi suhtautua varautuneesti tai aggressiivisesti vieraisiin koiriin. Urokset suhtautuivat keskimäärin hieman aggressiivisemmin remmissä ollessaan vastaantulevaan urokseen: uroksilla keskiarvo oli 2,5 (2,5) ja nartuilla 1,9 (2,1). Nartut suhtautuivat hieman aggressiivisemmin remmissä ollessaan vastaantulevaan narttuun: uroksilla keskiarvo oli 1,6 (1,8) ja nartuilla 2,0 (2,2). Muuten aggressiivisuutta ei juuri esiinny.

	1	2	3	4	5
Osoittaako koira aggressiivisuutta, kun sitä lähestyy tuntematon aikuinen koiran ollessa hihnassa	73,2 (67,8)	13,4 (13,7)	11,6 (11,6)	0,9 (4,1)	0,9 (2,1)
Osoittaako koira aggressiivisuutta, kun sitä lähestyy tuntematon lapsi koiran ollessa hihnassa	72,3 (69,9)	17,0 (14,4)	8,9 (7,5)	0,9 (5,5)	0,9 (0,7)
Osoittaako koira aggressiivisuutta, kun vieras henkilö yrittää koskea tai silittää sitä	74,1 (76)	16,1 (11,6)	8,9 (6,8)	0,9 (4,1)	0 (0,7)
Osoittaako koira aggressiivisuutta, kun perheenjäsen ottaa koiralta lelun, luun tai muun objektin	90,2 (89,7)	6,3 (6,2)	3,6 (2,7)	0 (0)	0 (0,7)
Osoittaako koira aggressiivisuutta, kun perheenjäsen pesee tai harjaa koiraa	95,5 (92,5)	2,7 (6,2)	0,9 (0,7)	0 (0)	0,9 (0)
Osoittaako koira aggressiivisuutta, kun tuntematon uroskoira lähestyy suoraan koiraasi sen ollessa hihnassa ulkoilemassa	43,8 (37)	20,5 (21,9)	14,3 (21,9)	17,9 (14,4)	3,6 (4,1)
Osoittaako koira aggressiivisuutta, kun tuntematon narttukoira lähestyy suoraan koiraasi sen ollessa hihnassa ulkoilemassa	54,5 (46,6)	19,6 (19,9)	9,8 (19,2)	13,4 (8,2)	2,7 (4,8)

Taulukko 9. Aggressiivisuus. Luonnekyselyn v. 2021 kysymysten aggressiivisuudesta vastaukset prosentteina. Vastausvaihtoehdot ovat asteikolla 1-5, jossa 1 on Ei aggressiivisuutta ja 5 Äärimmäinen aggressiivisuus. V. 2017 tehdyn kyselyn tulokset suluissa.

Pelot ja ääniherkkyys

Kevään 2021 terveys- ja luonnekyselyssä ilmeni, että rodussa on yksilöitä, jotka reagoivat jonkin verran pelokkaasti ääniin, ympäristön tapahtumiin sekä vieraisiin ihmisiin.

Suurimmalla osalla ei esiinny pelokkuutta lainkaan tai sitä esiintyy hyvin lievästi joissain tilanteissa. Äärimmäistä pelkoa esiintyi vain muutamilla yksilöillä ukkosen tai ilotulituksen aikana. Narttujen ja urosten välillä ei ollut suuria eroja. Amerikankarvatonterrierit ovat usein hyvin kiinnostuneita ympäristön tapahtumista ja reagoivat niihin nopeasti, joten on mahdollista, että nopea reagointi voidaan tulkita myös peloksi.

	1	2	3	4	5
Osoittaako koira pelkoa, kun vieras henkilö yrittää koskea sitä	51,8 (52,7)	22,3 (23,3)	17,9 (18,5)	6,3 (4,8)	1,8 (0,7)
Osoittaako koira pelkoa ukkosella, ilotulituksen aikana tai vastaavan tapahtuman aikana	65,5 (66,4)	18,6 (17,8)	9,7 (3,4)	1,8 (9,6)	4,4 (2,7)
Osoittaako koira pelkoa, kun se kuulee äkillisen tai kovan äänen (esim. imuri, pakoputken pamaus, tavara tippuu lattialle)	58,4 (41,1)	16,8 (36,3)	14,2 (14,4)	8,6 (6,8)	1,8 (0)
Osoittaako koira pelkoa, kun sen kulkutiellä tai sen lähellä on vieras objekti (esim. muovipussi, lehtiä, roskia, heiluvia lippuja)	54 (47,3)	28,3 (33,6)	12,4 (15,1)	5,3 (4,8)	0 (0)
Osoittaako koira pelkoa, kun se kävelee liukkaalla lattialla	80,4 (78,1)	13,4 (12,3)	4,5 (6,8)	1,8 (2,7)	0 (0)

Taulukko 10. Pelokkuus. Luonnekyselyn 2021 kysymysten pelokkuudesta vastaukset prosentteina. Vastausvaihtoehdot ovat asteikolla 1-5, jossa 1 on Ei pelkoa ja 5 Äärimmäinen pelko. V. 2017 tehdyn kyselyn tulokset suluissa.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Ikään liittyvistä käytöshäiriöistä on vielä vähän tietoa, koska rotu on Suomessa nuori. Kevään 2021 terveystutkimuksessa vain muutama omistaja kertoi (3,5% vastanneista), että koiralla on ilmennyt dementian oireita. Oireet, esimerkiksi muistamattomuus, hämmennyneisyys tai tyhjän haukkuminen, ovat ilmenneet yli 10 vuoden iässä.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Mikään rotumääritelmässä kuvattu rakenteellinen seikka ei vaikuta amerikankarvatonterrierin käyttäytymiseen. Kipua aiheuttavat rakenneviat, kuten selän tai polvien merkittävät ongelmat, voivat vaikuttaa käyttäytymiseen. Myös maksan toiminnan ongelmat voivat vaikuttaa käyttäytymiseen. Maksan toiminnan ongelmien selvittäminen rodussa on yksi painopisteistä.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Jonkinasteista pelokkuutta äkillisiä tai kovia ääniä tai vieraita objekteja kohtaan esiintyy yli puolella luonnekyselyyn 2021 vastanneiden koirilla. Näistä suurimmalla osalla vastaus oli 2 eli hyvin lievää, mutta pyöreästi joka viidennellä koiralla on enemmän kuin hyvin lievää pelokkuutta äkillisiä tai kovia ääniä, vieraita objekteja tai vieraita ihmisiä kohtaan, vaikka äärimmäistä pelokkuutta ei ollutkaan kuin kahdella koiralla vieraita ihmisiä kohtaan.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Osalla koirista pelokkuus voi johtua huonosta sosiaalistumisesta. Pelokkuus voi johtua myös omistajien epävarmuudesta, johon koira reagoi. Monesti amerikankarvatonterrieri on perheen ensimmäinen koira. Pelokkuus voi johtua myös huonosta hermorakenteesta ja olla näin perinnöllistä.

Pelokkuuden yleisyyttä rodussa on seurattava. Virallinen käyttäytymisen jalostustarkastus on hyvä työkalu koiran arjessa käyttäytymisen havainnointiin ja seurantaan. Käyttäytymisen jalostustarkastus keskittyy erityisesti arkipäiväisiin tilanteisiin ja asioihin kuten käsiteltävyyteen, alusta-arkuuteen ja ääniherkkyyteen. Tarkastus tarjoaa täydennystä tietoon, jota saadaan muista virallisista luonteen ja käyttäytymisen arviointimenetelmistä eli luonnetestistä ja MH-luonnekuvauksesta. MH-luonnekuvaus antaa yhden työkalun seurantaan. Selvästi pelokkaiden koirien käyttöä jalostukseen on vältettävä. Rotuyhdistyksen yhtenä tehtävänä on tiedottaa koiran sosiaalistamisen ja kouluttamisen tärkeydestä.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Amerikankarvatonterioiden ensimmäinen PEVISA-ohjelma astui voimaan 1.1.2017. 2017-2021 voimassa ollut JTO on jatkettu JTT:n myöntämällä jatkoajalla 31.12.2023 asti.

PEVISAn ehdot: Rekisteröitävän pentueen vanhemmilla on oltava viralliset tutkimukset polvista ja silmistä. Tutkimuslausunnon on oltava voimassa astutushetkellä.

Polvitutkimushetkellä koiran tulee olla täyttänyt 12 kk. Alle kolmen vuoden ikäiselle koiralle annettu polvilumpioluksaatiolausunto on voimassa kaksi vuotta. Alle vuoden ikäiselle koiralle annettu silmälausunto on voimassa yhden vuoden, yli vuoden ikäiselle koiralle lausunto on voimassa 24 kk.

Patellaluksaatio

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalka-asento on virheellinen ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat.

Patellaluksaatiossa toinen tai molemmat polvilumpiot luksoituvat. Riippuen luksaation asteesta polvilumpio menee pois paikoiltaan joko normaalin liikunnan aikana ja/tai käsin

polviniveltä manipuloitaessa. Patellaluksaatio voi olla joko toisessa tai molemmissa jaloissa ja luksaation vakavuus voi olla eriasteinen saman koiran polvissa.

Patellaluksaation vakavuutta arvioidaan Putnamin-asteikolla 1-4. Ensimmäisen asteen patellaluksaatiossa koiran polvinivel on lähes normaali, eikä aiheuta koiralle mitään haittaa. Vakavammat patellaluksaatiot voivat aiheuttaa koiralle kipua ja liikkumisvaikeuksia ja ne voivat vaatia leikkaushoitoa. Patellaluksaatiosta kärsivä koira voi välttää painon laittamista kyseiselle jalalle, se voi ontua tai jättää askelia väliin. Jos koiralla on molemmissa polvissa vakava vika, koira voi liikkua loikkien tai hypähdellen. Patellaluksaatiosta kärsivän koiran lihaskunto tulee pitää hyvänä; koiran ei saa antaa lihoa vaan sen pitää pysytellä hoikkana.

Perinnöllinen patellaluksaatio on synnynnäinen vika. Sen oletetaan periytyvän resessiivisesti ja polygeenisesti, eli väistyvästi useamman geenin välityksellä. Suora polvikulmaus altistaa patellaluksaatiolle.

(Lähde: Suomen Kennelliitto, ELT Anu Lappalainen, päivitetty 8.11.2016, Polvilumpion sijoiltaan meno (patellaluksaatio)

<http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polvilumpion>)

Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry on jo vuosia ennen rodun virallistamista ja PEVISA:n toimeenpanoa suositellut, että jalostuskoirilta tutkitaan polvet. Yhdistyksen pentuvälitykseen pääsemiseksi edellytetään, että jalostusyhdistelmän yhteenlaskettu polvitulos saa olla korkeintaan 2. Tavoitteena on, että mahdollisimman monella jalostukseen käytettävällä koiralla polvet ovat 0/0.

Rodun kannalta polvien tilannetta voidaan pitää hyvänä. KoiraNetin terveystilaston mukaan Kennelliittoon rekisteröidyistä yli 1-vuotiaista koirista on tutkittu 36% (05/2021). Täysin terveet polvet on 87%:lla, 1-asteen polvitulos on 10%:lla, 2-asteen polvitulos on 1%:lla ja 3-asteen tulos 1%:lla tutkituista. Myös terveystilaston ulkopuolelta tiedetään tutkitun koiria ja rodun terveystilaston 2021 tuloksissa tuli esiin muutamia koiria, joiden 2-3 asteen polvia on operoitu leikkaamalla.

Silmäsairaudet

Merkittävimmät amerikankarvatonterriereillä tavatut silmäsairaudet ovat lasiaisen rappeuma, primäärinen linssiluksaatio ja pcd-PRA. Myös ainakin viisi kaihi- (katarakta), neljä distichiasis sekä kolme PPM -tapaus on todettu. Lisäksi on todettu yksittäisiä tapauksia cherry eye, puncta atresia, puutteellinen kyynelkanavan aukko, dry eye ja muu verkkokalvon sairaus.

Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry on jo vuosia ennen rodun virallistamista ja PEVISA:n toimeenpanoa suositellut, että jalostuskoirilta tutkitaan silmät. Yhdistyksen pentuvälitykseen pääsemiseksi edellytetään, että vanhempien silmät on virallisesti tutkittu ja todettu terveiksi perinnöllisistä silmäsairauksista. Jalostuskoirien silmätarkastustulokset eivät saa olla kahta vuotta vanhempia. Silmätutkimuksia tulisi tehdä myös ikääntyville koirille, sillä useat silmäsairaudet tulevat esiin vasta myöhemmällä iällä.

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA, Progressive Retinal Atrophy) tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA on perinnöllinen ja pahimmillaan sokeuteen johtava silmäsairaus. Siihen ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokeakin koira voi pärjätä erittäin hyvin.

(Lähde: Suomen Kennelliitto, kotisivut, Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen <http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/koirien-perinnolliset-silmäsairaudet>)

Amerikankarvatonterriereillä on todettu esiintyvän prcd-PRA, joka periytyy autosomaalisesti resessiivisesti. Amerikankarvatonterriereille on olemassa prcd-PRA:n geenitesti, jonka kautta saadaan tietää, onko koira normaali, kantaja vai sairas ko. geenin suhteen. Toistaiseksi sairaita on tiedossa vain kolme, kantajia Suomessa on useampia. (5/2021).

Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry:n pentuvälityksen ehtona on, että ainakin toinen vanhemmista on geenitestattu tämän PRA-muodon suhteen ja on normaali; myös vanhempien kautta normaaliksi todistetut hyväksytään, mutta vain yhden sukupolven yli. Kahta prcd-PRA-kantajaa ei tule valita pentueen vanhemmiksi. Prcd-PRA-sairaita yksilöitä ei tule käyttää jalostukseen

Harmaakaihi (katarakta)

Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditäärinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmän sisäistä suonikalvontulehdusta ja voi aiheuttaa kipua.

Katarakta voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta on sokeritautiin liittyvä, usein hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä diabeettinen katarakta.

Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi (ei luokitella kaihiksi) on normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin tiivistyessään muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta näkökykyyn.

Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomenelmällä.

Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koira ei saa käyttää jalostukseen.

(Lähde: Suomen Kennelliitto, kotisivut, Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen <http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/koirien-perinnolliset-silmäsairaudet>)

Amerikankarvatonterriereillä on todettu Suomessa ainakin viisi kortikaalista kataraktaa sairastavaa yksilöä. Kortikaalinen merkitsee kuorikerrosta ja kaihia esiintyy sekä linssin etu- että takapinnalla.

Lasiainen rappeuma

Lasiainen on kirkas hyytelömäinen silmän osa. Terve lasiainen on tärkeä silmän normaalille toiminnalle; se antaa silmälle muodon, tuottaa ravinteita ja poistaa kuona-aineita sekä tukee retinaa. Lasiainen koostuu lähes 99 %:sti vedestä. On normaalia, että iän myötä hiljalleen tapahtuu vettymistä ja tiivistymien muodostumista. Sairautena rappeumaa pidetään silloin, kun se tapahtuu epänormaalin nuorena ja nopeasti. Jos lasiainen muuttuu sameaksi, vesittyy tai siirtyy paikoiltaan, näkökyky voi heiketä tai kadota. Rappeutuminen voi olla myös silmän sisäisen tulehduksen seurausta. Lasiaisen rappeumaan ei ole hoitoa.

Raja normaalin ja sairaalloisen rappeuman välillä on jossain määrin häilyvä eikä sairauden periytymismallia ole voitu vahvistaa. Sairaita yksilöitä voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen (kumppani terve).

(Lähde: Suomen Kennelliitto, kotisivut, Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen <http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/koirien-perinnolliset-silmäsairaudet>)

Suurin osa silmäläinlääkäreiden tekemistä merkinnöistä amerikankarvatonterioiden silmätutkimuslomakkeissa on merkinnällä ”lievää” tai ”ei merkitystä”.

Primäärinen linssiluksaatio (PLL)

Primäärinen linssiluksaatio on perinnöllinen silmäsairaus joillakin roduilla, pääasiassa pienet terrierirodot. Linssiluksaatio tarkoittaa linssin siirtymistä normaalilta paikaltaan joko etukammioon sarveiskalvon taakse tai takakammioon lasiaiseen; tilan aiheuttaa linssin kiinnityssäikeiden rappeutuminen. Linssiluksaatio aiheuttaa silmään voimakasta kipua, värikalvon tulehdusta ja usein myös silmän sisäisen paineen nousua (glaukooma). Linssiluksaation hoito on leikkaushoito. Linssiluksaatio periytyy autosomaalisesti resessiivisesti.

(Lähde: Suomen Kennelliitto, kotisivut, Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen <http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/koirien-perinnolliset-silmäsairaudet>)

Amerikankarvatonterioidelle on olemassa primäärisen linssiluksaation geenitesti, jonka kautta saadaan tietää, onko koira normaali, kantaja vai sairas ko. geenin suhteen. Toistaiseksi sairaita on tavattu vain yksi, kantajia on arviolta joitakin kymmeniä.

Kahta PLL-kantajaa ei saa yhdistää. Myöskään ei saa yhdistää kantajaa ja koiraa, jonka PLL-status ei ole tiedossa. PLL-sairaita yksilöitä ei tule käyttää jalostukseen. Useimpien sukujen PLL-vapaa tilanne tunnetaan, jolloin näihin kuuluvien koirien PLL-testausta ei ole todettu tarpeelliseksi – eli vanhempien kautta terveeksi todetut hyväksytään useammankin sukupolven takaa. Kuitenkin jos toinen vanhemmista on PLL-kantaja, suositellaan toisen vanhemman testaamista siinäkin tilanteessa, että linja olisi todettu aiemmin PLL-vapaaksi.

PPM (persistent pupillary membranes)

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Tavallisimmin jäänteet ovat harmittomia

lankamaisia rihmoja värikalvon pinnalla (iris-iris PPM). Osaa iris-iris PPM -rihmoista voi olla vaikea havaita mustuaisen eli pupillin laajentamisen jälkeen, koska ne “piiloutuvat” värikalvon poimuihin.

Vakavissa tapauksissa (iris-linssi PPM, iris-kornea PPM) jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, jolloin ne voivat vaikuttaa pupillin toimintaan ja näkökykyyn.

Lieviä tapauksia (iris-iris PPM) voi käyttää jalostukseen. Vakavia tapauksia (linssin etupinnan / sarveiskalvon sisäpinnan muutoksia) ei pidä käyttää jalostukseen.

(Lähde: Suomen Kennelliitto, kotisivut, Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen <http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/koirien-perinnolliset-silmäsairaudet>)

Amerikankarvatonteriireillä on KoiraNetin terveystilaston mukaan todettu vuonna 2020 kolme (kaksi iris-iris ja yksi iris-linssi) tapaus.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Allergiat

Allergiat voidaan jakaa atopiaan ja ruoka-aineyliherkkyyksiin. Atopian allergeeneinä eli allergian aiheuttavina aineina voivat olla mm. siitepöly, huonepöly, pölypunkki ja sieni-itiöt. Jos atopian aiheuttava allergeeni on siitepöly tai sieni-itiö, liittyy oireisiin vuodenaikaisvaihtelua. Atooppinen allergia puhkeaa tavallisesti 1-3 ikävuoden tienoilla.

Ensimmäisinä oireina on tavallisesti kutina, joka voi olla paikallista tai yleisempää. Voimakkaan kutina vuoksi koira kuitenkin raapii itseään ja aiheuttaa vaurioita iholleen, josta voi seurata sekundäärisesti tulehdus. Atopian allergeeni voidaan testata iho- tai verikokein. Atopian oireita helpottavana hoitona koiralle voidaan antaa kortisonia jaksoittain tai pitkäaikaisesti. Toisena hoitovaihtoehtona on siedätyshoito. Iho-oireiden lisäksi koira voi oireilla muullakin tavalla esim. toistuvien vatsavaivojen tai korvatulehdusten muodossa.

Jos kyse on ruoka-aineyliherkkyydestä, oireet häviävät allergisoivaa ruoka-ainetta välttämällä. Paras tapa testata ruoka-aineyliherkkyys on ns. eliminaatiodieetti.

Taipumus sairastua atopiaan ja allergiaan on perinnöllinen. Allergista/atooppista koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Terveyskyselyyn 2021 vastanneista 22 % on ollut ihottumaa ainakin joskus, 78 % ihottumaa ei ole ollut koskaan. Koirista, joilla ihottumaa on ollut, 56 % ihottuma on ollut lievää, 28 % kohtalaista ja 12 % vaikeaa. Amerikankarvatonteriireillä, joilla esiintyy eläinlääkärin toteamia allergiatyypisiä oireita, 28 % oireet johtuvat ruoka-aineallergiasta, 36 % atopiasta, loppuilla 64 % kyse muusta iholla esiintyvistä sairauksista. Ruoka-aineallergiasta kärsivistä amerikankarvatonteriireistä 55 % oireet pysyvät pois ruokavaliolla. Kyselyn tulokset saattavat olla hieman todellista suuremmat siksi, että kyselyihin ehkä herkemmin vastaavat ne, joilla ongelmia on. Toisaalta myös on tulkinnanvaraista, mikä mielletään ihottumaksi.

Joku voi mieltää ajoittaisen kuivan ihon tai yksittäiset näppylät allergiseksi ihottumaksi, vaikka kyseessä on ennemminkin ihon ominaisuus.

Terveyskyselyyn 2021 osallistuneesta 115 amerikankarvatonterrieristä 10,45 %:lla on ollut urtikaria eli nokkosrokko vähintään kerran. Urtikarian syytä ei yleensä pystytä selvittämään. Nokkosrokko laskeutuu yleensä itsestään ilman erityistä hoitoa. Pahimmissa ja kutiavissa tapauksissa eläinlääkärit suosittelivat hydrokortisonia suun kautta (kyypakkaus).

Geneettiset maksasairaudet

Maksalla on lukuisa määrä tärkeitä aineenvaihdunnallisia tehtäviä. Maksa erittää sapetta, jossa on useita ruoansulatukselle tärkeitä aineita. Erityisesti sappi osallistuu rasvojen hajottamiseen. Maksa käsittelee imeytyneitä ravintoaineita ja vitamiineja sekä varastoi ja muokkaa niitä. Vitamiineista A, D, E, K ja B12, lisäksi rauta ja kupari. Maksa tuottaa valtaosan elimistön tarvitsemista valkuaisaineista ja rasvoista. Maksa vastaa veren hyytymistekijöiden tuottamisesta ja osallistuu useiden hormonien tuotantoon ja säätelyyn. Maksa poistaa elimistöstä haitallisia aineenvaihduntatuotteita ja lääkkeitä. Maksa osallistuu veren sokeritasoon ja kolesterolipitoisuuden säätelyyn sekä hiilihydraattiaineenvaihduntaan ja immuunijärjestelmän ylläpitoon.

Hepaattinen mikrovaskulaarinen dysplasia (MVD)

Hepaattinen mikrovaskulaarinen dysplasia (MVD) on tila, jossa maksan verisuonitus on alikehittynyt tai epänormaali. Sairaudesta käytetään myös nimitystä portaalinen atresia.

Seurauksena voi olla maksan koon pienentyminen ja maksakudoksen surkastuminen, atrofia. Pitkälle edennyt atrofia johtaa kirroottiseen maksan rappeutumiseen. Surkastunut maksa ei kykene suoriutumaan maksan monista aineenvaihdunnallisista tehtävistä normaalisti. Tyypillisimpiä ongelmia ovat kyvyttömyys poistaa aineenvaihdunnallisia hajoamistuotteita elimistöstä ja maksan tuottamien proteiinien synteessin häiriintyminen. Näitä ovat mm. albumiini ja urea. Häiriöitä voi ilmaantua myös hyytymistekijöiden tuotantoon ja sapsen eritykseen sekä hiilihydraattiaineenvaihduntaan. Lääkkeiden ja nukutusaineiden metabolia voi häiriintyä.

Sairautta tavataan yleisimmin pienikokoisilla roduilla. Julkaisemattoman aineiston mukaan sairauden periytymismekanismi on yhdistelmä monogeenistä ja polygeenistä perimää. Autosomaalisen dominantin tekijän penetraatio on epätäydellinen ja tautivastetta muokkaa polygeenisia modifikaatiogenejä. Rotualttiutta on analysoitu sukulinja-analyysillä, aiheuttajageenejä ei ole vielä löydetty. Merkittävimmin altistuneilla roduilla aiheuttajageenien prevalenssi rodussa on 30-80 %:n luokkaa.

Oireet ilmaantuvat tavallisimmin 3-4 vuoden iästä alkaen, jos niitä kehittyy. Lieväasteisissa tiloissa oireet voivat kehittyä vasta korkeassa iässä tai niitä ei kehity lainkaan. Sairaus pysyy usein oireettomana. Tyypillisiä oireita ovat juomisen ja virtsaamisen lisääntyminen, oksentelu ja ripuli, heikentynyt ruokahalu, alikehittyneisyys ja usein siihen liittyen rodulle epätyypillinen apaattisuus, kohtausoireet, uusivat tulehdukset ja uraatti virtsakivien muodostuminen. MVD johtaa harvoin kirroottiseen maksan rappeutumiseen ja hepaaattinen enkefalopatia on myös harvinainen oire.

Taudinmäärityksessä käytetään laboratoriotutkimusten lisäksi kuvantamistutkimuksia. Varmistava taudinmääritys on maksakoepalan tutkimus, jolla voidaan osoittaa sairaudelle

tyypilliset muutokset. Ultraäänitutkimuksella ja tietokonetomografialla (CT-tutkimus) voidaan poissulkea tärkein erotusdiagnoosi, portosysteeminen shuntti. Maksaentsyymit voivat olla koholla tai normaalit riippuen sairauden vaiheesta. Urea ja albumiinitaso saattavat olla alentuneet. Maksan toimintakokeista sappihapot ovat tavallisesti koholla.

Sappihapot kulkevat ns. enterohepaattisessa kierrossa. Ne erittyvät sapen mukana suolistoon, josta sappihapot imeytyvät porttilaskimovereen ja takaisin maksaan. Terveellä koiralla pitoisuus veressä pysyy matalana. Sappihapotutkimuksessa verinäyte otetaan paaston jälkeen ja 1,5-2 tuntia rasvaisen ruoan syöttämisen jälkeen. Viitearvoissa on jonkin verran vaihtelua, mutta tavallisesti tulkitaan tuloksia siten, että paastonäytteessä arvon tulisi olla alle 10 $\mu\text{mol/l}$ ja syömisestä jälkeen alle 25 $\mu\text{mol/l}$. Tulos välillä 25-100 $\mu\text{mol/l}$ voi viitata MVD-sairauteen ja yli 100 $\mu\text{mol/l}$ portosysteemiseen shunttiin. Maltankoirilla esiintyy kohonneita sappihappoarvoja myös terveillä yksilöillä. Sappihapot voivat kohota myös muissa maksasairauksissa ja ne voivat laskea normaaliksi, jos maksan toimintahäiriö korjaantuu. MVD-potilailla ja shunttipotilailla sappihappojen normalisoituminen on epätodennäköistä.

Kirurgista hoitoa MVD-sairaudelle ei ole. Hoidon perusta on valkuaisrajoitettu erikoisruokavalio. Maksaa kuormittavien toksiinien muodostumista suolistossa voidaan vähentää antibiooteilla ja laktuloosilla. Maksakudoksen uusiutumista edistävästä ravintolisistä voi olla hyötyä.

MVD-sairauden ennuste on paljon parempi kuin portosysteemisten shunttien yhteydessä. Suurin osa koirista elää normaalin elinkaaren ilman erikoisruokavaliota tai sen kanssa. Ongelmia voi kehittyä lääkeaineiden metaboloinnissa ja nukutusten yhteydessä

MVD-sairaus ja portosysteeminen shuntti ovat geneettisesti linkittyneet ja MVD-geenin lisääntyminen rodussa voi lisätä myös shunttien esiintymistä. MVD-sairauden esiintyvyys on 15-30 kertainen portosysteemiin shuntteihin verrattuna.

(Lähde: Lamberg, Seppo, pieneläinsairauksien erikoislääkäri, luentoyhteenveto, Geneettiset maksasairaudet, 2015.)

Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry suosittelee, että jalostuskoirien sappihappoarvot testataan. Yhdistys kerää ko. tuloksia ja niitä on saatu 82 amerikankarvatonterrieriltä, joista 31:lla on ollut joko toinen tai molemmat arvot yli laboratorion ilmoittamien viitearvojen (5/2021). Laboratorioista riippuen viitearvot vaihtelevat pre 0-20 $\mu\text{mol/l}$ ja post 0-40 $\mu\text{mol/l}$ ja tuloksien tulkinnassa on otettava huomioon laboratorikohtaiset viitearvot.

Terveyskyselyssä 3 koiralla (2,63 %) ilmoitettiin olevan jokin maksasairaus. Suomessa ei ole saatu yhtään kliinistä MVD-diagnoosia, USA:ssa maksabiopsialla on löytynyt joitakin MVD-tapauksia. Suomessa yhdellä koiralla todettu maksashuntti. Suomessa biopsiassa ja ruumiinavauksessa on tullut esiin myös yksittäisiä muita maksasairaustapauksia. Muutamilla koirilla on ollut todella korkeat sappihappoarvot, joiden pitäisi merkitä shunttia, mutta jatkotutkimuksissa koirista ei ole shunttia eikä mitään muutakaan vikaa löytynyt. Maksavikojen merkittävyys ja luonne selvinnevät toivottavasti ajan kanssa ruumiinavauksista saatavien tietojen avulla.

Selkämuutokset

Spondyloosi

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -silloja. Spondyloosia kehitty useinkin normaalistakin ikääntymisen myötä, mutta esim. boksereilla rappeumaa todetaan jo nuorilla koirilla. Spondyloosi on todettu perinnölliseksi sairaudeksi boksereilla (perinnöllisyys 0,42–0,62), joten sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Spondyloosin suositeltava kuvausikä on 2 vuotta, jolloin ikääntymismuutoksia ei vielä ole, mutta perinnölliset muutokset ovat ehtineet muodostua.

Spondyloosin periytymismekanismeja ei tarkkaan tiedetä, joten voidaan noudattaa yleistä vastaavanlaisten sairauksien jalostuksesta annettua suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koiraa pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SP0) tai jolla on vain lieviä muutoksia. Nuoren, keskivaikeaa (SP3) spondyloosia sairastavan koiran jalostuskäyttöä tulee harkita tarkkaan ja vaikeaa (SP4) spondyloosia sairastavat yksilöt tulisi sulkea pois jalostuksesta. Sukua tulee katsoa laajemminkin eli vanhempien ja pentuesisarusten lausunnot kannattaa huomioida koiran perimän ja ilmiön vaikutuksen arvioimiseksi.

Arvostelussa käytettävä asteikko (1.6.2013 alkaen):

SP0, puhdas	Ei muutoksia
SP1, lievä	Todetaan < 3 mm piikkejä korkeintaan 4 nikamavälissä tai > 3 mm piikkejä korkeintaan 3 nikamavälissä tai saareke korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP2, selkeä	Todetaan silloittuma (täysi tai vajaa) korkeintaan 2 nikamavälissä ja/tai suuria saarekkeita korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP3, keskivaikea	Todetaan silloittumia (täysiä tai vajaita) ja/tai suuria saarekkeita 3–7 nikamavälissä.
SP4, vaikea	Edellisiä vakavammat muutokset

(Lähde: Suomen kennelliitto, ELT Anu Saikku-Bäckström, Spondyloosi, <http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/perinnolliset-selkamuutokset#SP> Luettu 5/2017)

Välimuotoinen lanne-ristinikama

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismeja ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin

selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero. Diagnoosi tehdään usein lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluu ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta ("ylhäältäpäin"). Joillain koirilla lannenikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 8 tai 6 lannenikamaa. Tämä on yksi LTV:n muoto ja se voidaan nähdä sivusuunnasta otetusta röntgenkuvasta (koira on kuvattaessa kyljellään), jossa ristiluun lisäksi näkyy koko lanneranka.

LTV:tä esiintyy useilla koiraroduilla, ja ainakin saksanpaimenkoirilla sen yhteydestä selkävaivoihin on tutkimustietoa. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma.

LTV:stä voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

LTV0	Ei muutoksia
LTV1	Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1–S2)
LTV2	Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama
LTV3	Epäsymmetrinen lanne-ristinikama
LTV4	6 tai 8 lannenikamaa

LTV-muutosten yleisyydestä eri roduissa ei juurikaan ole vielä tietoa. Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta suosittelee jättämään oireilevat koirat pois jalostuksesta. Kaikkia oireettomia koiria voi käyttää, mutta LTV1–LTV4 -tuloksen saaneet koirat suositellaan yhdistämään vain LTV0-koirien kanssa. Tällaisten yhdistelmien jälkeläisiä suositellaan kuvattavaksi, jotta LTV-muutosten periytymisestä ja merkityksestä saadaan lisää tietoa.

(Lähde: Suomen Kennelliitto, ELT Anu Lappalainen, Välimuotoinen lanne-ristinikama.

<http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/perinnolliset-selkamuutokset#LTV> Luettu 5/2017)

Nikamaepämuodostumat

Selkärangan nikamien epämuodostumia (vertebral anomaly, VA) esiintyy useilla koiraroduilla. Niin sanotuilla "korkkiruuvihäntäisillä" roduilla (bostoninterrieri, englanninbulldoggi ja ranskanbulldoggi) saattaa koko selkäranka olla korkkiruuvihäntään liittyen epämuotoinen. Myös mopsi kuuluu perinteisesti tähän brakykefaalisten (lyhytkalloisten) rotujen joukkoon, vaikka sen häntä on eri tavalla kierteinen. Näillä koirilla yleisimpiä nikaman kehityshäiriöitä ovat erimuotoiset puolินิกamat (hemivertebra) ja perhosnikamat (nikama, joka selällään otetussa kuvassa muistuttaa muodoltaan perhosta).

Spina bifida (selkärankahalkio) on tila, jossa nikaman katto ei ole sikiönkehityksen aikana sulkeutunut ja selkäydin tai sen kalvot ovat ilman nikaman luista suojaa. Myös häntä ja ristiluu ovat em. roduilla muodostuneet epämuodostuneista nikamista, minkä takia häntä on epämuodostunut, hyvin lyhyt ja jäykkä. Kipuja tai neurologisia ongelmia esiintyy, jos epämuodostuneet nikamat painavat selkäydintä. Tällainen selkä on myös normaalia alttiimpi tapaturmille. Hännän epämuodostumat voivat aiheuttaa virheasennon, joka voi johtaa ulostamisvaikeuksiin tai ihovaurioihin. On todennäköistä, että kaikilla em. tyyppisillä koirilla esiintyy epämuodostuneita nikamia, mutta niiden määrä ja muoto vaihtelevat eri yksilöillä.

Nikamien epämuodostumista voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

VA0, normaali	Ei muutoksia
VA1, lievä	1–2 epämuodostunutta nikamaa
VA2, selkeä	3–4 epämuodostunutta nikamaa
VA3, keskivaikea	5–9 epämuodostunutta nikamaa
VA4, vaikea	10 tai useampi epämuodostunut nikama

Joillakin koirilla voi olla nikamissa hyvin lieviä poikkeamia normaalista. Tällöin koira saa tuloksen VA0 (normaali), mutta lausunnon lisätietoihin merkitään VA-rajatapaus. Myös tällaisten muutosten lukumäärä näkyy koiran tiedoissa jalostustietojärjestelmässä. Yleisin tällainen muutos on viimeisen rintanikaman vaillinaisesti kehittynyt kylkiluupari.

(Lähde: Suomen Kennelliitto, ELT Anu Lappalainen, Nikamaepämuodostumat.

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset> Luettu 05/2021)

Virallinen selkäkuvaus on (05/2021) tehty 39 AHT:lle. Tutkittu on LTV, SP ja VA tai vain LTV ja SP tai LTV ja VA. Tutkituista koirista 16:lla ei ole mitään huomauttamista selässä eli 41% tutkituista. LTV-tuloksissa kolmella koiralla on LTV1, yhdellä LTV2, yhdellä LTV3 ja 11:llä LTV4. Vain yhdellä koiralla on SP1. VA1 tulos on 17 koiralla.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Kasvainsairaudet, syöpä	2 vuotta 6 kuukautta	2
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	1 vuotta 1 kuukautta	1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	2 vuotta 3 kuukautta	2
Muu sairaus, jota ei ole listalla	4 vuotta 5 kuukautta	2
Tapaturma tai liikennevahinko	0 vuotta 3 kuukautta	1
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	14 vuotta 3 kuukautta	1
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	8 vuotta 4 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	9 vuotta 11 kuukautta	2
Kaikki yhteensä	5 vuotta 2 kuukautta	12

Taulukko 11. Yleisimmät kuolinsyyt SKL:n jalostustietojärjestelmässä (7.2.2022)

Taulukossa 11 olevien kuolinsyiden lisäksi rotuyhdistyksen tiedossa olevia kuolinsyyitä on ollut addisonintauti, nivelongelmat, silmän linssin irtoaminen, sisäerityselinten ongelmat, sydänsairaus. Varmasti läheskään kaikki kuolleet eivät ole yhdistyksen tiedossa eikä kuolleistakaan kaikista tiedetä kuolinsyytä. Suurin osa tähän mennessä kuolleista on ollut vanhempia koiria, jotka eivät ole olleet Kennelliiton rekisterissä (rotu hyväksytty 2016), joten kuolinsyytä ja -ikä ei ole voinut merkitä jalostustietojärjestelmään.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Rodun keskimääräinen pentuekoko on ollut suurimmillaan 5,9 vuonna 2018, kun se alimmillaan oli 3 vuonna 2005. Kahtena viime vuotena pentuekoko on ollut keskimäärin n.5. Syynä pentuekoon suurenemiseen on todennäköisesti koirien koon kasvaminen, alussa tuodut koirat olivat rodun keskimääräistä kokoa pienempiä ja saivat myös pienempiä pentueita. Nytemmin on yleistynyt myös huomattavasti rodun keskimääräistä kokoa suuremmat yksilöt, jotka saavat keskimäärin myös suurempia pentueita. Pentumäärä on myös perinnöllinen asia ja isoja pentueita tekeviltä nartuilta tulee myös enemmän sukua jatkavia narttujälkeläisiä. Suomessa tiettävästi suurin pentumäärä on 10 pentua (kaksi pentuetta).

Astumisvaikeudet

Pääsääntöisesti rodun urokset astuvat todella hyvin. On kuitenkin uroksia, joilla lisääntymisvietti ei ole aivan kohdallaan, ne eivät astu tai astuvat laiskasti. Huonommin astuvat urokset ovat myös yleensä luonteeltaan varsin pehmeitä, vaikka muutoin libido olisi normaali. Terveys- ja luonnekyselyssä 2021 ilmoitettiin yhden uroksen osalta, ettei se osaa astua sekä yhden osalta, ettei se ole kiinnostunut nartuista, mutta näistä ei ole tarkempaa tietoa, esim. minkä ikäinen uros oli kyseessä, onko astutusta kokeiltu useamminkin ja oliko nartulla varmasti täppipäivä. Tiedossa on yksi uros, joka on todettu steriiliksi.

Tiinehtymisvaikeudet

Tiinehtymisvaikeuksia ei rodulla juurikaan ole. Nartut tiinehtyvät hyvin, kun astutus on osunut oikeaan ajankohtaan.

Synnytysongelmat

Rodun nartut pääsääntöisesti synnyttävät hyvin. Vain muutamille nartuille on jouduttu tekemään keisarinleikkaus. Syynä leikkaukseen ovat olleet: ainoa pentu on ollut poikittain, suuri pentu, joka juuttunut kiinni ja polttoheikkous.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Tiedossa ei ole yhtään narttua, joka olisi hylännyt pentunsa tai hoitanut niitä huonosti. Ainoita ongelmia on joskus ollut, että emän maito ei ole riittänyt hyvin isolle pentueelle tai maitoa ei ole heti alkanut tulemaan tarpeeksi, jolloin on tarvittu pulloruokintaa.

Pentukuolleisuus

Pentukuolleisuus on hyvin matala. Joitain pentuja on lopetettu myös synnynnäisten vikojen tai epämuodostumien takia.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Rodulla esiintyy hyvin vähän synnynnäisiä vikoja ja epämuodostumia. Pari pentua on syntynyt reikä mahassa ja siitä suolta ulkona. Yhdellä pennulla puuttui kylkiluita ja sillä oli mahdollisesti suoliston tyräytymä rintaonteloon. Yhdellä pennulla oli toinen eturaaja epämuodostunut. Yhdessä pentueessa lähes koko pentue menehtyi parin viikon sisään syntymästä akuuttiin keuhkokuumeeseen, pennuilla todettiin avauksessa myös Addisonin tauti, joka todettiin myös ainoalla henkiin jääneellä pennulla. Yhden pentueen jokaisella pennuilla todettiin pikkuaivojen kehityshäiriö, patologi epäili syyksi Axilur-matolääkettä, mutta varmuutta syyistä ei ole. Myös kahdella pennulla on ollut polvessa kehityshäiriö ja polvi jouduttu leikkaamaan jo pikkupentuna. Lisäksi on ollut muutama napatyra, joista pari korjattu leikkauksella, ja muutama häntämutka.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Karvattomuus altistaa mm. palamiselle auringossa, mikä voi ajan kanssa aiheuttaa ihosyöpää. Karvaton iho voi reagoida herkästi ulkoisiin ärsykkeisiin aiheuttaen kutinaa tai ihottumaa.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Polvivikoja ja joitain silmäsairauksia esiintyy jonkin verran. Keskeisimpiä terveysongelmia ovat allergiat ja atopiat. Terveyskyselyyn vastanneista 22%:lla on ollut jonkinasteista ihottumaa, mutta suurimmalla osalla näistä tosin vain lievää ja ajoittain. Erilaisia maksavikoja esiintyy jonkin verran.

Ongelmien mahdollisia syitä

Polvi- ja silmävauriot ovat perinnöllisiä, mutta monen eri geenin aiheuttamia. Niitä voidaan vähentää karsimalla polvisairaat jalostuksesta, mutta vikoja voi silti ilmaantua ja ongelmasta on vaikea täysin päästä eroon.

Silmäsairauksia voi todellisuudessa olla enemmän kuin tähän mennessä on tullut esiin, sillä monet sairaudet ilmaantuvat vasta vanhemmille koirille. Populaatiomme on vielä kovin nuorta ja vanhoja koiria ei ole tutkittu paljon silmien osalta. Tästä syystä silmäsairauksia on myös vaikea saada täysin pois rodusta, sillä koiria ehditään käyttää jalostukseen ehkä jopa usean sukupolven ajan ennen kuin sairaus ilmenee. Geenitesti on vain PLL- ja PRA-sairauksille rodussa ja nämä pystytään hyvin pitämään kurissa tai jopa täysin poistamaan halutessa, mutta muille silmäsairauksille ei ole testejä ainakaan vielä.

Allergiat ovat hankalia, sillä allergiat eivät suoraan periydy vaan alttius allergioihin periytyy ja myös ympäristö voi vaikuttaa siihen, puhkeako sairaus vai ei.

Maksavikoja on vasta alkanut ilmaantua. Niiden hankaluutena on testaaminen, sappihappotesti on herkkä testi ja voi antaa myös väärää tuloksia. Maksavikoja voitaisi periaatteessa saada vähenemään karsimalla kaikki korkeat sappihappotestin tulokset saaneet jalostuksesta, mutta rodussa on tullut vastaan myös useita koiria, joilla sappihappoarvot on todella korkeat, mutta jatkotutkimuksissa koirasta ei löydy mitään vikaa. Varmuuden maksaviasta saisi vain biopsialla, joka on kovin järeä toimenpide.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

KÄYTTÖTARKOITUS:

Seurakoira.

LYHYT HISTORIAOSUUS:

Ensimmäinen tunnettu rodun edustaja syntyi v. 1971 amerikanrottaterrieripentueeseen. Samoilille vanhemmille syntyi seuraavana vuonna karvaton narttu nimeltä Josephine, ja sen omistaja Edwin Scott alkoi kehittää rotua tämän nartun jälkeläisistä. Rodun esi-isät oli jalostettu pyydystämään rottia ja muita tuhoeläimiä, ja voimakas metsästysvietti on edelleen

tallella. Vaikka karvattomuus tekeekin tästä rodusta soveltumattoman useimpiin metsästysmuotoihin, niiden kanssa voidaan harrastaa useita koiraharrastuslajeja.

YLEISVAIKUTELMA:

Pieni tai keskikokoinen, kohtuullisen vahva, tiiviin lihaksikas ja aktiivinen terrieri. Rodusta esiintyy sekä karvaton että karvallinen muunnos. Karvaton koira tarvitsee suojaa auringolta ja kylmyydeltä.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA:

Hieman korkeuttaan pitempi. Rungon pituuden suhde säkäkorkeuteen on 10:9. Etäisyys kyynänpäästä maahan on noin puolet säkäkorkeudesta. Keskivahva luusto, ei karkea eikä liian siro. Lihakset ovat tiiviit, sileät ja kuivat.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE:

Vilkas, valpas, utelias, älykäs ja helposti koulutettava. Oikein koulutettuna ja sosiaalistettuna kiintyy voimakkaasti omistajiinsa ja perheeseensä ja on erinomainen seuralainen. Nauttii ihmisten seurasta ja osallistuu innokkaasti kaikkiin toimiin.

PÄÄ:

Kuonon ja kallon suhde on 1:1. Edestä ja sivusta katsottuna pää on tylpän kiilan muotoinen ja runkoon nähden sopusuhtainen.

Kallo: Leveä ja kevyesti holvautunut, kapenee hieman kuonoa kohti. Omenapää on vakava virhe.

Otsapenger: Kohtuullinen.

Kirsu: Täysin pigmentoitunut, joko musta tai rungon väriin sointuva.

Kuono: Saman pituinen kuin kallo-osa, silmien alta täyteläinen, kuiva ja kirsua kohti kevyesti kapeneva.

Huulet: Tiiviit ja kuivat, ei riippuvat. Huulten pigmentti sopusoinnussa kirsun värin kanssa.

Leuat / hampaat: Vahvat leuat, voimakkaat valkoiset hampaat. Leikkaava purenta, tasapurenta hyväksytään.

Posket: Lihaksikkaat.

Silmät: Pyöreät, ilmeikkäät, hieman vinoasentoiset, keskikokoiset ja aavistuksen ulkonevat.

Silmien väri vaihtelee rungon värityksen mukaan tummanruskeasta pähkinänruskeaan ja meripihkanväriseen. Ruskeasilmäisillä koirilla tumma ruskea on toivotuin, sinisillä koirilla hyväksytään meripihkanväriset silmät. Siniset silmät hyväksytään vain pigmentiltään sinisillä koirilla, mutta niillä toivotuin silmien väri on harmaa. Silmäluomet ovat kauttaaltaan pigmentoituneet ja kirsun väriset, osittainen pigmentin puutos hyväksytään vain jos silmän ympäryys on valkoinen.

Korvat: V:n muotoiset, kiinnittyneet kallon ulkoreunaan. Pystyt korvat ovat toivotuimmat, mutta puolipystyt tai taittokorvat hyväksytään. Ruusukorvat, sivulle sojottavat korvat, ulkoreunastaan sisäänpäin kiertyvät "tulppaanikorvat" ja epäsymmetrinen korvien asento ovat virheitä; luppakorvat ovat hylkäävä virhe.

KAULA:

Kuiva, keskipitkä ja lihaksikas, liittyy sulavasti lapoihin. Niskalinja on kevyesti kaartuva, kaula kapenee hieman lavoista päätä kohti.

RUNKO:

Hieman säkäkorkeutta pitempi. Ylälinja on vakaa ja tasainen sekä koiran seistessä että liikkeessä.

Selkä: Leveä ja kiinteä.

Lanne: Kohtuullisen lyhyt, lihaksikas, hieman kaartuva.

Lantio: Hieman viisto.

Rintakehä: Eturinta on täyteläinen, kohtuullisen leveä, sulavasti kaartuva ja hieman

erottuva. Rintakehä on pitkä ja syvä. Kylkiluut ovat yläosastaan hyvin kaartuvat, rintakehä kapenee hieman alaspäin ja ulottuu kyynärpäähän tai hieman sen alapuolelle.

Alalinja: Hieman kohoava.

HÄNTÄ:

Kiinnittynyt sulavasti hieman viiston lantion jatkeeksi, ei liian korkealle eikä matalalle.

Tyvestään paksu ja kärkeä kohti kapeneva, lähes kintereeseen ulottuva. Koiran ollessa valppaana häntä jatkaa ylälinjaa kaartuen hieman ylöspäin, koiran liikkussa häntä voi nousta hieman selkälinjaa korkeammalle. Karvattoman muunnoksen häntä jätetään luonnolliseksi, karvallisen muunnoksen häntä voidaan typistää. (Huom. Suomessa typistyskielto).

Häntämutka tai kippurahäntä on virhe.

RAAJAT:

Etu- ja takaraajat ovat keskenään tasapainoisesti kulmautuneet.

ETURAAJAT:

Yleisvaikutelma: Joka suunnasta katsottuna suorat, vahvaluustoiset ja voimakkaat.

Lavat: Viistot ja sileälihaksiset Lapaluiden kärjet ovat melko lähellä toisiaan.

Olkavarret: Lapaluun pituiset, lavan ja olkavarren välinen kulma noin 90°.

Kyynärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset. Välikämmenet: Lyhyet, vahvat, lähes pystysuorat.

Etukäpälät: Tiiviit, hieman soikeat; kaksi keskimmäistä varvasta ovat muita hieman pitemmät. Eivät litteät eivätkä hajavarpaiset.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Lihaksikkaat. Reisi ja sääri ovat suunnilleen yhtä pitkät.

Polvet: Hyvin kulmautuneet.

Kintereet: Matalat.

Väljälät: Lyhyet ja suorat, pystysuorat ja takaa katsottuna yhdensuuntaiset.

Takakäpälät: Tiiviit, hieman soikeat; kaksi keskimmäistä varvasta ovat muita hieman pitemmät. Eivät litteät eivätkä hajavarpaiset.

LIIKKEET:

Sujuvat ja vaivattomat, hyvä eturaajan ulottuvuus ja takaraajan työntö; liikkeissä näkyy koiran itsevarma asenne ja ne antavat vaikutelman ketteryudesta, voimasta ja nopeudesta.

Joka suunnasta katsottuna yhdensuuntaiset, sulavat ja tasapainoiset. Vauhdin kasvaessa selvä pyrkimys yksijälkisyyteen. Korkeat hackney-etuliikkeet ovat virhe.

NAHKA:

Kauttaaltaan tiiviisti rungonmyötäinen, sileä ja lämmin.

KARVAPEITE

Karva:

Karvaton muunnos: Pennuilla on syntyessään pehmeää untuvaa, joka yleensä peittää koko rungon mutta katoaa vähitellen, ja n. 8–10 viikon ikään mennessä pentujen tulisi olla täysin karvattomia. Aikuisen karvattoman koiran on oltava täysin karvaton lukuun ottamatta kuonossa ja silmien yläpuolella olevia tuntokarvoja. Aikuisen koiran rungossa voi olla lyhyttä, erittäin hienoa untuvarvaa. Iho on sileä ja lämmin.

Karvallinen muunnos: Lyhyt, tiheä, sileä ja kiiltävä. Viiksikarvoja ei poisteta. Epätäydellinen karvapeite karvallisella yksilöllä on vakava virhe.

Väri: Kaikki värit ja väriyhdistelmät ovat sallittuja, paitsi albiino ja merleväri.

KOKO

Ihannesäkäkorkeus: 30,5–40,5 cm.

VIRHEET:

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- Omenapää
- Jyrkkä otsapenger
- Suippo kuono
- Epätäydellinen kirsupigmentti, lihanvärinen kirsu
- Ruusukorvat, sivulle sojottavat korvat, ulkosivuiltaan sisäänpäin kiertyvät "tulppaanikorvat"; liian korkealle tai leveälle kiinnittyneet korvat; epäsymmetrinen korvien asento
- Ylä- ja alapurenta
- Häntämutki tai kippurahäntä
- Litteät tai hajavarpaiset käpälät
- Kannukset takaraajoissa (Huom. Suomessa typistyskielto)
- Liian järeä tai liian kevyt luusto

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- Vihaisuus tai liiallinen arkuus
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- Luppakorvat
- Töpöhäntä; typistetty häntä karvattomalla muunnoksella.
- Karkea, puolikarkea tai pitkä karva.
- Albinismi, merleväritys

HUOM.

Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin. Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Rodun Kennelliittoon hyväksymisen jälkeen näyttelyissä on käynyt yhteensä vuosien 2016-2021 aikana 72 Suomeen rekisteröityä yksilöä. Näyttelykäynnejä on ollut vuonna 2016: 19 kpl, 2017: 124 kpl, 2018: 170 kpl, 2019: 94 kpl, 2020: 32 kpl ja 2021: 44kpl. Korona-pandemia vaikutti parin viime vuoden määriin paljon, muuten kiinnostus näyttelyihin oli hyvässä nousussa. Suomen muotovalion tittelin on saanut 23 suomalaista amerikankarvatonterrieriä, ulkomaisia muotovalionarvoja on 7 koiralla yhteensä 15 kpl. Näyttelyarvostelut ovat vaihdelleet aivan laidasta laitaan EVA:sta ERI:in, suurin osa laatuarvosteluista on kuitenkin EH tai ERI.

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	100 tulosta	33 tulosta	6 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	141 tulosta
Nuorten luokka	45 tulosta	11 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	60 tulosta
Avoin luokka	106 tulosta	37 tulosta	6 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	150 tulosta

Valioluokka	71 tulosta	12 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	85 tulosta
Veteraaniluokka	13 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	14 tulosta
Yhteensä	335 tulosta	94 tulosta	17 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	450 tulosta

Taulukko 12. Näyttelyarvostelut luokittain vuosina 2016-2021. Lähde SKL jalostustietokanta.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Jalostustarkastuksia ei ole vielä järjestetty.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Amerikankarvatonterrierin käyttötarkoitus on seura- ja harrastuskoira. Ulkomuodollisesti koirien pitää olla terverakenteisia eikä missään suhteessa liioiteltuja, rakenteen tulee tukea monipuolista harrastamista ja terveyttä myös vanhemmalla iällä.

4.4.4 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Suurin ulkomuoto- ja rakenneongelma rodussa on huono etuosa. Etukulmaukset ovat monesti liian suorat, lavat liian pystyt, olkavarsi suora, etujalat liian edessä, myös rinnan syvyys voi olla puutteellinen. Pahimmillaan rintalastan kärki jää olkapäiden takapuolelle. Kun etuosan painopiste on liian edessä, se rasittaa eturaajoja normaalia enemmän. Myöskään kyynärpäät eivät saa tarvitsemaansa tukea, jos eturaajat ovat liian edessä. Tällainen rakenne aiheuttaa ajan myötä nivelten, lihasten ja jänteiden kipeytymisen ja saattavat aiheuttaa myös luupiikkien ja kulumien syntymisen niskanikamiin ja selkärankaan.

Ongelmana voidaan pitää myös liian pieniä, hentoja ja kääpiökoiramaisia koiria, joiden rakenne poikkeaa selvästi rotumääritelmästä.

Ongelmien mahdollisia syitä

Liian suoraa etuosaa esiintyy paljon kantarotu amerikanrottaterrierillä. Etuosan jalostus on vaikeaa ja erityisesti siksi, että todella hyvärintaisia koiria on vähän.

Liian pienten koirien olemassaolo selittyy osaltaan sillä, että UKC:n rotumääritelmässä sallittu koko on 10-18 inch eli 25,4-45,72 cm. Se selittää toki myös nykyistä rotumääritelmää suuremmat koirat, mutta rakenneongelmat liittyvät liian pieneen kokoon.

Amerikanrottaterrierillä on Yhdysvalloissa joissain rekistereissä rotumääritelmässä olemassa myös toy-koko, näiden koirien rakenne on monesti hyvin kääpiökoiramainen.

Rotu ei siis ole vielä vakiintunut ja pentujen koko voi vaihdella suuresti saman pentueenkin sisällä. Vaatii aikaa, että rodun rakenne saadaan vakiintumaan sekä koko nykyiseen tiukempaan vaatimukseen, rotumääritelmän mukaiseen ihannesäkäkorkeuteen 30,5-40,5 cm.

Tämä toki vaatisi, että kaikki pyrkisivät tähän; on myös kasvattajia, jotka tarkoituksellisesti pyrkivät saamaan aikaiseksi rotumääritelmää pienempiä koiria.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

2017-2021, jatkettu JTT:n myöntämällä jatkoajalla 31.12.2023 asti.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma rodulle on tehty v. 2010, mutta koska rotu ei ole ollut hyväksytty vielä tuolloin Suomessa, tuolla JTO:lla ei ole rotuyhdistyksen tai SKL:n jalostustieteellisen toimikunnan hyväksyntää. Rodun ensimmäinen virallinen uusi jalostuksen tavoiteohjelma on tehty 2017.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Uros	Synt. Vuosi	Omat terveystulokset				Pennut			Jälkeläisten polvet				Jälkeläisten silmät			
		Pol-vet	Sil-mät	PLL	pred-PRA	Pentueita	Yht	2. polvi	Tutk.	Sai-ras %	Tutk.	Sai-ras %	Tutk.	Sai-ras %	Tutk.	Sai-ras %
Grand Animal Eros @Sarantais	2009	0/0	ok	norm.	5	34	51	9	0	26	0	8	2	24	25	
Prince Amadeo	2012	0/0	ok		5	29	27	6	0	21	0	7	0	24	0	
BlueGK's Playing With Fire	2011	0/0	ok	norm.	4	29	22	7	0	24	0	7	1	24	14	
Cohills Who Whiz It Burway (RT)	2013	0/0	ok	kan-taja	kan-taja	5	32	47	8	0	28	0	8	1	28	13
Sundial Cappuccino	2011	0/0	ok	norm.	5	24	36	8	0	33	0	8	0	33	0	
Unicometa'n Choco For Chicks	2015	0/0	ok	kan-taja	kan-taja	4	22	0	2	0	18	0	2	0	18	0

Grand Animal Nonstop Nougat	2012	0/0	ok	norm.	norm.	3	21	6	7	1	33	14	7	0	33	0
Bellridge's Chim Chim Cheree	2012	1/1	ok	norm.	norm.	3	20	9	6	0	30	0	5	0	25	0
Sarantais Ljuvliga Linus	2010	0/0	ok	norm.		3	20	9	2	0	10	0	2	0	10	0
Kidd K's Chocolate Nobility	2012	0/0	ok			4	19	15	4	0	21	0	4	1	21	25
Unicometa'n Fast Lane	2013	0/0	las. rap	norm.		2	19	18	2	0	11	0	2	0	11	0
Vikingbull Egon Af Eldsberga	2013	0/0	las. rap			4	18	34	11	2	61	18	11	0	61	0
DisaBelles Xtra Sweet	2015	0/0	ok	norm.	norm.	3	18	12	6	0	33	0	6	0	33	0
Sarantais Black Pepper	2011	0/0	ok	norm.		3	17	34	5	0	29	0	4	1	24	25
Magpies Castle Anduril Narsil	2017	0/0	ok			3	17	0	1	6	0	0	1	6	0	0
Adelmas Jet Black Elmore	2015	0/0	ok	norm.	norm.	3	16	5	1	0	17	0	1	0	17	0
Unicometa'n Northern Wind	2014	0/0	ok		norm.	3	16	5	4	1	25	25	4	0	25	0
Kidd K's Finn Again	2010	0/0	ok	norm.		4	15	0	1	0	7	0	1	0	7	0
Myth From Magpie's Castle	2014	0/0	ok	norm.	norm.	3	15	29	4	0	27	0	3	1	25	33
Gabriel Lovinghairless	2014	1/1	las. rap	norm.	norm.	3	15	0	7	5	47	71	4	1	27	25

Taulukko 13. Käytetyimpien urosten jälkeläistilasto (6/2021)

Taulukkoon 13. on laskettu viimeisen 10 vuoden aikana 20 eniten käytetyn uroksen jälkeläistilasto. Koska kaikkia vanhempia pentueita ja koiria ei ole rekisteröity Kennelliittoon, tiedot on kerätty yhdistämällä KoiraNetin tietoihin yhdistyksen keräämiä tietoja, myös PLL ja prcd-PRA tulokset ovat yhdistyksen tietokannasta. Jälkeläisten

tutkimusprosentit on laskettu yli 1-vuotiaista jälkeläisistä, sairas% on sairaiden osuus tutkituista.

Urosten jälkeläisten tutkimusprosentit vaihtelevat välillä 0-61%. Polvivikoja esiintyy jonkin verran, mutta jalostukseen käytetään pääasiassa täysin tervepolvisia koiria. Kahdella uroksella oma polvitulos on 1/1, toisen jälkeläisistä on tutkittu 30% ja kaikilla tulos 0/0 eikä uroksen lähisuvussa ole tiedossa polvivikoja. Toisella uroksella jälkeläisten polvet on tutkittu 47%:lla ja sairaita on 5/7 eli 71%, näistä yhdellä polvet jopa 3/3, uroksen lähisuvussa on myös pahaa polvivikaa. Tällaisilla tuloksilla uroksen Gabriel Lovinghairless jalostusarvoa ei voi pitää hyvänä.

Silmien osalta tilanne jälkeläistilastossa näyttää todella hyvältä, vain muutamalla todettu lasiaisen rappeuma ei muuta, mutta täytyy huomioda, että vanhojen koirien silmiä ei paljon tutkita. Pääasiallisesti käytetyimpien urosten jälkeläisten taso on hyvä.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Laajentaa geenipoolia. Jalostukseen on käytettävä mahdollisimman monipuolisesti eri koiria. Eri sukuisten koirien tuonteja jatkettava. Amerikanrottaterrieriristeytyksiä tulee jatkaa ja pyrkiä lisäämään.	Tiedotettu geenipoolista, sen laajentamisen tärkeydestä ja MyDogDNA:sta saatujen monimuotoisuuksien yhteenvedoista. Kiinnitetty huomiota karvallisten yksilöiden näkyvyyteen, jotta ne tulisivat tunnetummiksi ja niitä käytettäisiin jalostukseen.	Koiria on käytetty jalostukseen hyvin monipuolisesti ja jälkeläismäärät per koira ovat järkeviä suhteessa populaatioon. Amerikanrottaterrieriristeytyksiä on yhä tehty, mutta huomattavasti vähemmän. 10 vuoden aikana yhdistelmiä on tehty yht. 18 kpl, 2011-2015 12 kpl ja 2016-2020 6 kpl. Tuontien määrä on myös romahtanut viime vuosina. Tämä johtuu pitkälti siitä, että Suomessa on jo niin paljon koiria ja eri sukuja.
Säilyttää AHT:n aktiivinen ja toimintakykyinen luonne. Kasvattajia kehoitetaan arvioimaan koiransa luonnetta. Liian arat ja vihaiset koirat sekä koirat, joiden heikko hermorakenne vaikuttaa niiden	Luonteen tärkeydestä ja luonteen testaamisesta on tiedotettu paljon ja omistajia on kannustettu harrastamaan eri lajeja.	Rotu on edelleen luonteeltaan pääosin hyvä, aktiivinen ja toimintakykyinen, liiallista arkuutta tai aggressiivisuutta esiintyy harvoin. Koirat toimivat kotikoirina sekä harrastuksissa. Luonteiden

toimintakykyä alentavasti, tulee sulkea pois jalostuksesta.		arviointi perustuu kasvattajien ja omistajien kokemuksiin sekä terveys- ja luonnekyselyn vastauksiin. Joitakin koiria on käynyt peto- ja SmartDog-testeissä.
Parantaa terveystilannetta. Tärkeää on säilyttää AHT:n hyvä tilanne silmien ja polvien osalta. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota allergioihin ja yliherkkyyksiin sekä autoimmuunioongelmiin.	Tiedotettu terveysasioista ja rodulla esiintyvistä eri sairauksista jäsenille.	Rodun terveystilanne on pysynyt hyvänä, vaikka monia uusia sairauksia on ilmaantunut. Polvien osalta tilanne on pysynyt yhtä hyvänä kuin ennen. Silmien osalta tilanne on ainakin toistaiseksi hyvä, mutta monia silmäsairauksia on alkanut ilmaantua koirien vanhetessa. Vanhojen koirien silmiä ei vielä ole juurikaan tutkittu. Allergioiden yms. suhteen tilanne on pysynyt melko samana.
Ulkomuodollista tasoa pyritään nostamaan. Oikean rotutyypin ja anatomisesti terveiden rakenteiden saavuttaminen mahdollisimman monen yksilön kohdalla on tärkeää. Rodun koon suhteen ääripäiden tavoitteellinen lisääminen ei ole suotavaa.	Kannustettu omistajia viemään koiriaan näyttelyihin. Pyritty nostamaan tietoisuutta rotumääritelmästä, millainen rodun yksilön kuuluksi olla.	Rodun ulkomuodollinen taso on yhdistyksen hallituksen käsityksen mukaan noussut ja vastaa keskimäärin hyvin rotumääritelmää. Yksilöiden koko vaihtelee varsin paljon, sekä rotumääritelmää pienempiä että suurempia koiria esiintyy.

Taulukko 14. Aiemman JTO:n toteutuminen

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

KoiraNet-jalostustietojärjestelmästä laskettuna 2019 tai sitä ennen syntyneitä koiria on 586 yksilöä ja näistä 153 yksilöä on lisääntynyt. Eli lisääntymisikäisistä koirista 26% on saanut vähintään yhden pentueen. Tämä on karkea laskelma, ajatuksena, että 2019 tai aiemmin syntyneet ovat nyt jo vähintään puolitoista-vuotiaita (5/2021): Jalostuksen ulkopuolella jää siis n. 74% koirista. Suurin osa on lemmikkejä, jalotuskoiriksi suunnitelluista koiristakin karsiutuu osa erilaisten sairauksien tai vikojen vuoksi, mm. polviviat, allergiat, huono hermorakenne.

Jalostussuosittelujen ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Rodun terveystilannetta seurataan aktiivisesti koko ajan ja jalostussuosituksia päivitetään tarvittaessa. Suositukset on päivitetty viimeksi vuonna 2022. PEVISA on vuodesta 2017 määrännyt rekisteröinnin ehdoksi, että jalostuskoirien polvet ja silmät tulee olla tutkittu.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Sukusiitosten keskiarvo vuositasolla pyritään pitämään alle 2 %.

Isät/emät-luku pyritään pitämään sukupolvitasolla vähintään 0,85, se saisi mielellään olla parempikin.

Yksittäisten koirien elinikäinen jälkeläismäärä pyritään pitämään max 12.

Näiden kaikkien osalta tavoite on siis pysyä suunnilleen nykyisessä tilanteessa.

Tehollinen populaatiokoko pyritään saamaan nousemaan yli 100.

Käyttäytyminen ja luonne sekä käyttöominaisuudet

Luonteen osalta tavoitteena on säilyttää aktiivinen terrieriluonne, vähentää liian pehmeiden ja arkojen osuutta eli parantaa koirien hermorakennetta sekä keskimääräisiä käyttö-/harrastusominaisuuksia.

Terveys ja lisääntyminen

Terveystilanteen suhteen pyritään ylipäättään pitämään rodun terveystilanne hyvänä. Lisäksi selvitetään korkeiden sappihappotulosten yleisyyttä ja yhteyttä maksavikoihin. Pyritään selvittämään eri maksasairauksien yleisyyksiä rodussa sekä edistämään maksasairauksien tutkimusta.

Keskimääräisen jalostusiän tavoite nartuilla 3 v. ja uroksilla 3,5 v.

Ulkomuoto

Ulkomuodon suhteen tavoitteena on parantaa ulkomuodollista tasoa, saada koon suhteen ääripäiden osuus pienemmäksi, erityisesti rotumääritelmää pienempien ja suurempien suhteellinen osuus vähenemään.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suosituksien jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla terve, hyväluonteinen ja ulkomuodoltaan

rodunomainen. Koiraa, joka sairastaa vakavaa perinnöllistä sairautta ei saa käyttää jalostukseen. Hermostunut, arka tai vihainen koira tulee karsia jalostuksesta. Koiran jälkeläisten ja sukulaisten ominaisuuksiin tulee myös kiinnittää huomiota.

Yhdistelmää suunniteltaessa tulee ottaa huomioon sen vaikutus koko populaatioon.

Jalostussuositusten tulee olla voimassa astutushetkellä.

Rotuyhdistyksen vaatimukset omaan pentuvälitykseensä

- Yhdistelmän sukusiitosaste enintään 6,25 % laskettuna 5 sukupolvella.
- Samaa yhdistelmää ei saa toteuttaa kahta kertaa (poikkeuksena yhdistelmä johon syntynyt vain 1-2 pentua).
- Vanhempien polvet tulee olla virallisesti tutkittu ja yhdistelmän yhteenlaskettu polvitulos saa olla korkeintaan 2. Alle 3-vuotiaan koiran polvitulos on voimassa 2 vuotta.
- Vanhempien silmät tulee olla virallisesti tutkittu ja todettu terveiksi perinnöllisistä silmänsairauksista. Silmätutkimuksen voimassaoloaika on 24kk.
- Jos jalostukseen käytettävällä koiralla on hammaspuutoksia, yhdistelmän toisen koiran hampaiston tulee olla täydellinen.
- Pentueen vanhemmista vähintään toisen tulee olla normaali prcd-PRA:n suhteen. Myös omien vanhempiensa kautta normaali tulos (CBP) hyväksytään, kun koiran omat vanhemmat on tutkittu normaaleiksi, ja tulokset jaettu Sakate ry:lle.

Vaatimukset urokselle

- Ikä astutushetkellä vähintään 18 kk.
- Uroksella tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Vaatimukset nartulle

- Ikä astutushetkellä vähintään 18 kuukautta ja enintään 7 vuotta.
- Ensimmäistä kertaa penikoiva narttu saa olla korkeintaan 4-vuotias.
- Nartun edellisestä penikoimisesta on pentueen syntyessä pitänyt kulua vähintään 10 kk.

Lisäksi suositellaan:

- Jalostukseen käytettäviltä koirilta suositellaan otettavaksi sappihappotestit.
- Kaikille jalostuskoirille suositellaan PLL -geenitestiä.
- Lonkka-, lanneranka- ja selkäkuvausta suositellaan, jos koiran lähisuvussa on lonkka- tai selkävikoja tai muutoksia lannerangassa tai jos koiralla on siihen viittaavia oireita.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Yhdistyksen suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismääräksi on 12.

6.3 Rotuyhdistyksen toimenpiteet

Jotta saavuttaisimme jalostuksen tavoitteet, tiedotus ja avoin, positiivinen ja keskusteleva ilmapiiri ovat avainasemassa.

Jalostuspohjan suhteen tiedotetaan geenipoolista ja sen merkityksestä, kannustetaan käyttämään jalostukseen enemmän erisukuisia koiria, myös lemmikkejä, kannustetaan kasvattajia tekemään roturisteytyspentueita ja tuomaan uusia sukuja ulkomailta. Pyritään

tuomaan karvallisen variaation amerikankarvatonteriireitä enemmän esille ja laajempaan tietoisuuteen.

Luonteen ja käyttöominaisuuksien parantamiseksi kannustetaan kaikkia, mutta erityisesti kasvattajia, viemään koiriaan erilaisiin luonnetesteihin, erityisesti MH-luonnekuvaukseen. Kannustetaan kaikkia harrastamaan koiriensa kanssa eri lajeja. Kerrotaan luonnetesteistä ja harrastuksista monin eri tavoin, kirjoitetaan artikkeleita, joissa tuodaan näitä tutummiksi, nostetaan eri lajeissa menestyneitä nettisivuilla ja facebook-sivuilla, innostetaan esimerkkien voimalla.

Terveystilanteen pysymiseksi hyvänä tiedotetaan rodun terveystilanteesta usein ja aina uusien ajankohtaisten asioiden tullessa eteen. Terveystuloksia/-tietoja on jaettu hyvin avoimesti ja tilanne pyritään pitämään tällaisena. Kasvattajilla on oma facebook-ryhmä tietojen jakamiseen ja keskusteluun, lisäksi järjestetään mm. joka vuosi yhdistyksen Kesäpäivä, joka osaltaan lisää yhteisöllisyyden tunnetta.

Järjestetään myös koulutustilaisuuksia terveysasioista.

Maksavikojen/korkeiden sappihappoarvojen yleisyyttä kartoitetaan keräämällä tuloksia. Yhdistyksen jalostussuosituksset sekä PEVISA-ohjelma pitävät osaltaan terveystilanteesta huolta.

Ulkomuototilanteen parantamiseksi pyritään tekemään rotumääritelmä tutuksi harrastajille. Lisäksi kannustetaan kaikkia näyttelyihin. Kynnystä osallistua näyttelyihin pyritään madaltamaan järjestämällä epävirallisia näyttelyitä ja näyttelykoulutusta. Tulevaisuudessa järjestetään myös virallisia näyttelyitä.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Suurimpana uhkana voidaan pitää rodun suosion nopeaa kasvua, kun rotu on hyväksytty SKL:ssa. Kasvanut suosio voi tuoda mukanaan kasvattajia, jotka eivät tunne rotua ja joiden tavoitteet eivät ole yhteiset rotuyhdistyksen tavoitteiden kanssa. Tämän seurauksena koirien luonne voi muuttua ei-toivottuun suuntaan, harrastus- ja käyttöominaisuudet heikentyä, jalostuksessa ei säily tarpeeksi eri sukulinjoja, sairaudet voivat yleistyä, ylipäättään jalostuksessa voidaan painottaa vääriä asioita.

Rodun suosion kasvu voi olla myös mahdollisuus. Rodun pariin tulee jatkossa helpommin myös pitkän linjan koiraharrastajia, jotka tuovat oman osaamisensa rodun pariin. Mahdollisuutena voidaan pitää myös sitä, että rodulle on kysyntää, sillä terrierimäinen luonne erottaa amerikankarvatonterrierin muista karvattomista roduista.

Rodun karvallisen variaation kysyntä on kasvanut merkittävästi: kasvattajilta kysytään karvallisia amerikankarvatonteriireitä yhtä lailla kuin karvattomiakin.

Varautuminen ongelmiin

Avainasemassa on avoin tiedotus kasvattajien ja rotuyhdistyksen osalta. Varautuminen rodun suosion kasvuun on vaikeaa, tiedotuksen lisäksi kaikkien kasvattajien sitoutuminen rotuyhdistyksen tavoitteisiin on tärkeää. Luonteiden kehitystä voidaan seurata parhaiten kiinnittämällä huomiota koirien luonteesiin sekä tekemällä MH-luonnekuvauksia sekä puuttamalla nopeasti mahdollisiin ongelmiin. Eri sukulinjojen säilyminen voidaan turvata kannustamalla kasvattajia käyttämään mahdollisimman laajasti eri sukuja. Jalostuskoirien matadorikäytön vaaroista ja eri sukulinjojen säilymisen tärkeydestä on informoitava kasvattajia. Rotuyhdistyksen pitää pysyä ajan hermolla ja oltava selvillä mahdollisista muotivirtauksista esim. tiettyjen värien osalta ja pyrittävä näkyvästi painottamaan tärkeitä jalostuskriteerejä. Sairauksien yleistymiseen varautumisessa toimii parhaiten tiedotus sekä koulutus. Rodun harrastajien ja kasvattajien kesken on pyrittävä luomaan avoin keskusteluilmapiiri, jotta tieto sairaista koirista tavoittaa asianomaiset. Luonnollisesti jalostuksesta karsitaan sairaita koirat ja vältetään yhdistämästä linjoja, joissa jokin sairaus voisi yleistyä.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2022	näyttelykoulutusta, tuomarikoulutus rotujärjestön alla, kasvattajapäivä, päivitetyn JTO:n esitleminen kasvattajille
2023	terveysluento, kasvattajapäivä, MH-luonnekuvauksen rotuprofilin laatiminen
2024	näyttelykoulutusta, kasvattajapäivä, käyttäytymisen jalostustarkastuksen ihanneprofilin laatiminen ja hyväksyttäminen Kennelliitossa
2025	terveyskysely, näyttelykoulutusta, kasvattajapäivä, luonnetestin ihanneprofilin laatiminen ja hyväksyttäminen Kennelliitossa
2026	uuden JTO:n työstön aloittaminen, kasvattajapäivä, terveysluento
2027	uuden JTO:n ennakkotarkastus ja hyväksyttäminen ry/rj vuosikokouksissa, kasvattajapäivä

Taulukko 15. Yhdistyksen toimintasuunnitelma

Tutkitaan myös mahdollisuutta järjestää erikoisnäyttely tulevaisuudessa.

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Rotuyhdistys on sitoutunut jalostuksen tavoitteisiin ja pyrkii toiminnallaan edistämään niiden toteutumista. Koirien ja jälkeläisten terveystilannetta seurataan jatkuvasti ja yhdistyksen jalostussuosituksia päivitetään tarvittaessa. Joka vuosi tehdään yhteenveto siitä, miten hyvin

JTO:n tavoitteet edellisenä vuonna toteutuivat sekä mikä on tilanne PEVISA-ohjelmaan kuuluvien silmien ja polvien osalta rodussa. Näistä kootaan tiedote jäsenille.

7. LÄHTEET

Aho, Riitta. Tavoitteena terverakenteinen koira. 2006

American Hairless Terrier Club Of America, illustrated breed standard
<http://www.ahtca.info/aht-illustrated-breed-standard--terrier-judges-visit-here-download-ebook-edition-available-here-fyi-the-aht-is-a-table-breed.html> Luettu 4/2017

Koskentalo, Helena. Parempaan pentutulokseen - Koirankasvattajan käsikirja. Suomen Kennelliitto, 2007.

Lamberg, Seppo, pieneläinsairauksien erikoislääkäri, luentoyhteenvedo, Geneettiset maksasairaudet, 2015.

MyDogDNA, yhdistykselle jaettujen koirien (124 amerikankarvatonterrieriä 5/2017) geneettiset monimuotoisuudet ja muut tiedot <http://www.mydogdna.com/>

Suomen Kennelliitto, ELT Anu Lappalainen, päivitetty 8.11.2016, Polvilumpion sijoiltaan meno (patellaluksaatio)
<http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polvilumpion> Luettu 5/2017

Suomen Kennelliitto, ELT Anu Lappalainen, Välimuotoinen lanne-ristinikama.
<http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/perinnolliset-selkamuutokset#LTV> Luettu 5/2017

Suomen Kennelliitto, kotisivut, Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen
<http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/koiri-en-perinnolliset-silmasairaudet> Luettu 5/2017

Suomen Kennelliitto, MMT Katariina Mäki 5.8.2013, Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja <http://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja> Luettu 3/2017

Suomen Kennelliitto, MMT Katariina Mäki 5.8.2013 (päivitetty 13.1.2016), Sukusiitos <http://www.kennelliitto.fi/sukusiitos> Luettu 3/2017

Suomen Kennelliitto, MMT Katariina Mäki 31.10.2013, päivitetty 14.1.2016, Tehollinen populaatiokoko <http://www.kennelliitto.fi/tehollinen-populaatiokoko> Luettu 4/2017

Wudnshu, The History of the American Hairless Terrier
<http://www.ahtdogs.com/history1.html> Luettu 4/2017

Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry:n hallituksen pöytäkirjat sekä vuosikokousten pöytäkirjat 2006-2017

Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry:n tilastot rodun koirista

Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry:n terveyst- ja luonnekysely 2017

AMERIKANROTTATERRIERI

Historia

Amerikanrottaterrierin juuret ovat 1800-luvun lopulla tehdyissä manchesterinterrierin, sileäkarvaisen kettuterrierin, valkoisen kettuterrierin ja bullterrierin risteytyksissä, joita siirtolaiset toivat mukanaan Amerikkaan. Myöhemmin rotuun lisättiin chihuahuaa, kääpiökettuterrieriä sekä paikallisia feist-koiria. 1900-luvun alussa rotuun risteytettiin whippettejä ja italianvinttikoiria nopeuden lisäämiseksi ja beaglea hajuaistia ja luonnetta parantamaan. Amerikanrottaterrieri on alun perin maatalan pihakoira, jonka tehtävänä oli hävittää rotat ja muut tuhoeläimet. Rotua on käytetty myös pienriistan metsästykseseen. Nykyään amerikanrottaterrieri on monipuolinen harrastus- ja seurakoira, jota käytetään jonkin verran pienriistan metsästykseseenkin.

Ulkonäkö

Amerikanrottaterrieri on pieni tai keskikokoinen, lihaksikas ja urheilullinen terrieri. Rotumääritelmä eroaa jonkin verran amerikankarvatonterrierin rotumääritelmästä. Suurimmat erot ovat säkäkorkeudessa, värityksessä ja hännän pituudessa. Amerikanrottaterrierin karvapeite on lyhyt, kiiltävä ja tiiviisti rungon myötäinen.

American Kennel Club (AKC) rotumääritelmän mukaan rodusta on kaksi muunnosta:

- miniature, säkäkorkeus on 25,5 -33 cm
- standard, säkäkorkeus yli 33 -45,5 cm.

Suomessa rotua ei jaeta koon perusteella kahtia.

Amerikanrottaterrieri saa olla minkä värinen tahansa lukuun ottamatta brindle- ja merleväriä. Koirassa on aina oltava valkoista, mielellään 10 – 90 % koirasta mutta pienikin, vähintään 2,5 cm kokoinen valkoinen läiskä riittää. Yhdysvalloissa häntä usein typistetään, häntä voi olla myös luonnontöpi.

Luonne

Rodun edustajat ovat usein vilkkaita ja kiinnostuneita kaikista perheen touhuista ja haluavat olla mukana siellä, missä tapahtuu. Rotua käytetään kotimaassaan jonkin verran pienriistan metsästykseseen ja riistan jäljestämiseen. Rottaterrieri ajaa pienriistan puuhun ja haukkuu sitä ja voi kiivetä puuhunkin riistan perään (treeing). Amerikanrottaterrieri voi suhtautua vieraisiin varautuneesti mutta kun koira tutustuu vieraisiin niin vastaanotto on ystävällinen. Pihakoiratausta näkyy siinä, että koirat haluavat seurata maailman menoa ja ilmoittavat vieraista haukkumalla. Amerikanrottaterrierin kanssa voi harrastaa monipuolisesti koiraharrastuslajeja, erityisesti nenän käyttö on rodulle luontaista.

Amerikanrottaterrierien rekisteröinti

United Kennel Club (UKC) tunnusti amerikanrottaterrierin v. 1999, karvattomat koirat rekisteröitiin amerikanrottaterrierin muunnoksena.

American Kennel Club (AKC) tunnusti amerikanrottaterrierin v. 2013. AKC:n tunnustus mahdollisti rodun tunnustamisen Suomen Kennelliittoon 15.6.2016 Pohjoismaiden Kennelunionin päätöksellä. Rodulla on kansallinen hyväksyntä Pohjoismaissa eli ne eivät voi kilpailla CACIB:sta mutta voivat valioitua kansallisesti. Pohjoismaiden lisäksi rodulla on kansallinen hyväksyntä monessa Euroopan maassa sekä Venäjällä.

SKL rekisteröinnit

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
2	2	2	10	0	4	1

Suomessa syntyneet amerikanrottaterrieripentueet

2019	2020	2021	2022
1	0	1	0

Suomessa on SKL rekisterissä vuoden 2023 alussa yhteensä 21 amerikanrottaterrieriä. Näistä 9 on syntynyt Suomessa ja muut 12 ovat tuonteja. Jo ennen rotujen hyväksyntää Suomessa amerikanrottaterriereitä tuotiin useita roturisteytyksiä varten, näistä koirista suurin osa ei ole rekisteröity Suomeen. Ainoat 2 amerikanrottaterrieripentuetta Suomessa ovat syntyneet vuosina 2019 ja 2021.

Amerikanrottaterrierejä kasvatetaan jonkin verran Ruotsissa ja Tanskassa, kummastakin maasta on tuotu koiria Suomeen. Suurin kanta on alkuperämaassa Yhdysvalloissa ja sieltä on tuotu eniten jalostuskoiria Suomeen.

Terveystutkimukset

Amerikanrottaterrierin patellaluksaatiotilasto lausuntovuosittain 2012–2022

Vuosi	0	1	2	3	4	operoitu	Yhteensä
2012	0	1	0	0	0	0	1
2013	0	0	0	0	0	0	0
2014	2	0	0	0	0	0	2
2015	1	0	0	0	0	0	1

2016	1	0	0	0	0	0	1
2017	0	0	0	0	0	0	0
2018	1	0	0	0	0	0	1
2019	1	1	0	0	0	0	2
2020	2	0	0	0	0	0	2
2021	3	0	0	0	0	0	3
2022	2	0	0	0	0	0	2
Yhteensä	13	2	0	0	0	0	15

Amerikanrottaterrierin silmätutkimustilasto lausuntovuosittain 2012–2022:

Vuosi	Tutkittu	Terkeitä
2012	1	1
2013	0	0
2014	2	2
2015	0	0
2016	2	1
2017	0	0
2018	1	1
2019	2	2
2020	2	1
2021	2	2
2022	4	4
Yhteensä	16	14

Diagnoosi	Esiintymiä	Koiria
Distichiasis, todettu	2	2
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	14	11
Silmämuutosten vakavuus, lievä	1	1

PEVISA

Voimassa oleva PEVISA-ohjelma (voimassa 1.1.2017-31.12.2022):

Pentueen vanhemmilla tulee olla astutushetkellä voimassa oleva polvitutkimus- ja silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei saa astutushetkellä olla 24 kk vanhempi.

Voimassa oleva PEVISA-ohjelma on asetettu rodulle JTT:n kokouksessa 6/2016 rodun hyväksymisen yhteydessä.

Jalostustieteellinen toimikunta on jatkanut amerikanrottaterrierin PEVISA-ohjelmaa ajalle 1.1.2023-31.12.2023.

Amerikanrottaterrieri ja amerikankarvatonterrieri

Amerikankarvatonterrieri polveutuu suoraan amerikanrottaterrieristä. Ensimmäinen rodun edustaja Pipe's Josephine syntyi puhtasrotuiseen amerikanrottaterrieripentueeseen v. 1972. Pentueen kasvattaja Edwin Scott kiinnostui karvattomasta koirasta ja alkoi kehittää rotua risteyttämällä Josephinea ja sen jälkeläisiä amerikanrottaterrierin kanssa.

Roturisteytykset amerikanrottaterrierin ja amerikankarvatonterrierin kanssa ovat sallittuja toistaiseksi ilman poikkeuslupaa, risteytyspennut rekisteröidään amerikankarvatonterriereiksi. Karvattoman amerikankarvatonterrierin ja amerikanrottaterrierin risteytyksestä syntyvät pennut ovat karvallisia, mutta kantavat karvattomuusgeeniä. Kun tällainen karvattomuusgeenin kantaja ja karvaton amerikankarvatonterrieri risteytetään, pennuista puolet ovat todennäköisesti karvattomia ja puolet karvallisia karvattomuusgeenin kantajia. Amerikankarvatonterrierin ja amerikanrottaterrierin risteytykset ovat tärkeitä amerikankarvatonterrierin geenipoolin laajuuden säilymisen takaamiseksi.

Amerikankarvatonterrieri-amerikanrottaterrieriristeytyspentueet v. 2013-2022

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
pentueita	1	4	3	3	1	0	1	1	2	1
pentuja	3	17	17	17	7	0	8	3	15	7

Taulukossa on Suomessa tehdyt roturisteytykset vuosilta 2013-2022. Ennen rotujen hyväksymistä syntyneitä koiria ei ole läheskään kaikkia rekisteröity Suomeen vaan pennut rekisteröitiin Yhdysvaltoihin. Tilasto on kerätty Sakaten tietokannasta.

Lähteet

Hibbard, L. Rat Terrier A Complete and Reliable Handbook. 1998

Kane, A. J., A Kennel Club Book - Rat Terrier. 2007

Rat Terrier Club of America:n (RTCA) tietosivu

https://images.akc.org/judges/Rat_Terrier.pdf

Suomen Amerikankarvatonterrierit ja Rottaterrierit ry:n tilastot rodun koirista

Suomen Kennelliiton KoiraNet jalostustietojärjestelmä. Luettu 1/2023

Wilcox, B. &Walkowicz, C. Maailman koira-atlas. 1991

LIITTEET

Liitteinä amerikankarvatonterrierin ja amerikanrottaterrierin rotumääritelmät.

Ryhmä: 3
FCI:n numero: Ei FCI-rotu
Hyväksytty: AKC 1.1.2014
Kennelliitto 7.6.2016

Suomen Kennelliitto-
Finska Kennelklubben ry

AMERIKANKARVATON TERRIERI **(AMERICAN HAIRLESS TERRIER)**

1/4

Alkuperämaa: USA

KÄYTTÖTARKOITUS: Seurakoira.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Ensimmäinen tunnettu rodun edustaja syntyi v. 1971 amerikanrottaterrieripentueeseen. Samoille vanhemmille syntyi seuraavana vuonna karvaton narttu nimeltä Josephine, ja sen kasvattaja Edwin Scott alkoi kehittää rotua tämän nartun jälkeläisistä.

Rodun esi-isät oli jalostettu pyydystämään rottia ja muita tuhoeläimiä, ja voimakas metsästysvietti on edelleen tallella. Vaikka karvattomuus tekeekin tästä rodusta soveltumattoman useimpiin metsästysmuotoihin, niiden kanssa voidaan harrastaa useita muita koiraharrastuslajeja.

YLEISVAIKUTELMA: Pieni tai keskikokoinen, kohtuullisen vahva, tiiviin lihaksikas ja aktiivinen terrieri. Rodusta esiintyy sekä karvaton että karvallinen muunnos. Karvaton koira tarvitsee suojaa auringolta ja kylmyydeltä.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Hieman korkeuttaan pitempi. Rungon pituuden suhde säkäkorkeuteen on 10:9. Etäisyys kyynärpästä maahan on noin puolet säkäkorkeudesta. Keskivahva luusto, ei karkea eikä liian siro. Lihakset ovat tiiviit, sileät ja kuivat.

Pohjoismainen Kennelunioni
Dansk Kennel Klub
Hundarektarfélag Islands
Norsk Kennel Klub
Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben
Svenska Kennelklubben

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Vilkas, valpas, utelias, älykäs ja helposti koulutettava. Oikein koulutettuna ja sosiaalistettuna kiintyy voimakkaasti omistaajiinsa ja perheeseensä ja on erinomainen seuralainen. Nauttii ihmisten seurasta ja osallistuu innokkaasti kaikkiin toimiin.

PÄÄ: Kuonon ja kallon suhde on 1:1. Edestä ja sivusta katsottuna pää on tylpän kiilan muotoinen ja runkoon nähden sopusuhtainen.

Kallo: Leveä ja kevyesti holvautunut, kapenee hieman kuonoa kohti. Omenapää on vakava virhe.

Otsapenger: Kohtuullinen.

Kirsu: Täysin pigmentoitunut, joko musta tai rungon väriin sointuva.

Kuono: Saman pituinen kuin kallo-osa, silmien alta täyteläinen, kuiva ja kirsua kohti kevyesti kapeneva.

Huulet: Tiiviit ja kuivat, ei riippuvat. Huulten pigmentti sopusoinnussa kirsun värin kanssa.

Leuat / hampaat: Vahvat leuat, voimakkaat valkoiset hampaat. Leikkaava purenta, tasapurenta hyväksytään.

Posket: Lihaksikkaat.

Silmät: Pyöreät, ilmeikkäät, hieman vinoasentoiset, keskikokoiset ja aavistuksen ulkonevat. Silmien väri vaihtelee rungon värityksen mukaan tummanruskeasta päihinänruskeaan ja meripihkanväriseen. Ruskeasilmäisillä koirilla tumma ruskea on toivotuin, sinisillä koirilla hyväksytään meripihkanväriset silmät. Siniset silmät hyväksytään vain pigmentiltään sinisillä koirilla, mutta niillä toivotuin silmien väri on harmaa. Silmäluomet ovat kauttaaltaan pigmentoituneet ja kirsun väriset, osittainen pigmentin puutos hyväksytään vain jos silmän ympäryks on valkoinen.

Korvat: V:n muotoiset, kiinnittyneet kallon ulkoreunaan. Pystyt korvat ovat toivotuimmat, mutta puolipystyt tai taittokorvat hyväksytään. Ruusukorvat, sivulle sojottavat korvat, ulkoreunastaan sisäänpäin kiertyvät "tulppaanikorvat" ja epäsymmetrinen korvien asento ovat virheitä; luppakorvat ovat hylkäävä virhe.

KAULA: Kuiva, keskipitkä ja lihaksikas, liittyy sulavasti lapoihin. Niskalinja on kevyesti kaartuva, kaula kapenee hieman lavoista päätä kohti.

RUNKO: Hieman säkäkorkeutta pitempi. Ylälinja on vakaa ja tasainen sekä koiran seistessä että liikkeessä.

Selkä: Leveä ja kiinteä.

Lanne: Kohtuullisen lyhyt, lihaksikas, hieman kaartuva.

Lantio: Hieman viisto.

Rintakehä: Eturinta on täyteläinen, kohtuullisen leveä, sulavasti kaartuva ja hieman erottuva. Rintakehä on pitkä ja syvä. Kylkiluut ovat yläosastaan hyvin kaartuvat, rintakehä kapenee hieman alaspäin ja ulottuu kyynärpäähän tai hieman sen alapuolelle.

Alalinja: Hieman kohoava.

HÄNTÄ: Kiinnittynyt sulavasti hieman viiston lantion jatkeeksi, ei liian korkealle eikä matalalle. Tyvestään paksu ja kärkeä kohti kapeneva, lähes kintereeseen ulottuva. Koiran ollessa valppaana häntä jatkaa ylälinjaa kaartuen hieman ylöspäin, koiran liikkuessä häntä voi nousta hieman selkälinjaa korkeammalle. Karvattoman muunnoksen häntä jätetään luonnolliseksi, karvallisen muunnoksen häntä voidaan tyypistää. (Huom. Suomessa tyypistyskielto). Häntämutka tai kippurahäntä on virhe.

RAAJAT: Etu- ja takaraajat ovat keskenään tasapainoisesti kulmautuneet.

ETURAAJAT:

Yleisvaikutelma: Joka suunnasta katsottuna suorat, vahvaluustoiset ja voimakkaat.

Lavat: Viistot ja sileälihaksiset Lapaluiden kärjet ovat melko lähellä toisiaan.

Olkavarret: Lapaluun pituiset, lavan ja olkavarren välinen kulma noin 90°.

Kyynärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset. Välikämmenet: Lyhyet, vahvat, lähes pystysuorat.

Etukäpälät: Tiiviit, hieman soikeat; kaksi keskimmäistä varvasta ovat muita hieman pitemmät. Eivät litteät eivätkä hajavarpaiset.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Lihaksikkaat. Reisi ja sääri ovat suunnilleen yhtä pitkät.

Polvet: Hyvin kulmautuneet.

Kintereet: Matalat.

Väljalat: Lyhyet ja suorat, pystysuorat ja takaa katsottuna yhdensuuntaiset.

Takakäpälät: Tiiviit, hieman soikeat; kaksi keskimmäistä varvasta ovat muita hieman pitemmät. Eivät litteät eivätkä hajavarpaiset.

LIIKKEET: Sujuvat ja vaivattomat, hyvä eturaajan ulottuvuus ja takaraajan työntö; liikkeissä näkyy koiran itsevarma asenne ja ne antavat vaikutelman ketteryydestä, voimasta ja nopeudesta. Joka suunnasta katsottuna yhdensuuntaiset, sulavat ja tasapainoiset. Vauhdin kasvaessa selvä pyrkimys yksijälkisyyteen. Korkeat hackney-etuliikkeet ovat virhe.

NAHKA: Kauttaaltaan tiiviisti rungonmyötäinen, sileä ja lämmin.

KARVAPEITE

Karva:

Karvaton muunnos: Pennuilla on syntyessään pehmeää untuvaa, joka yleensä peittää koko rungon mutta katoaa vähitellen, ja n. 8–10 viikon ikään mennessä pentujen tulisi olla täysin karvattomia. Aikuisen karvattoman koiran on oltava täysin karvaton lukuun ottamatta kuonossa ja silmien yläpuolella olevia tuntokarvoja. Aikuisen koiran rungossa voi olla lyhyttä, erittäin hienoa untuvakarvaa. Iho on sileä ja lämmin.

Karvallinen muunnos: Lyhyt, tiheä, sileä ja kiiltävä. Viiksikarvoja ei poisteta. Epätäydellinen karvapeite karvallisella yksilöllä on vakava virhe.

Väri: Kaikki värit ja väriyhdistelmät ovat sallittuja, paitsi albiino ja merleväri.

KOKO

Ihannesäkäkorkeus: 30,5–40,5 cm.

VIRHEET

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- Omenapää
- Jyrkkä otsapenger
- Suippo kuono
- Epätäydellinen kirsupigmentti, lihanväriäinen kirsu
- Ruusukorvat, sivulle sojottavat korvat, ulkosivuultaan sisäänpäin kiertyvät "tulppaanikorvat"; liian korkealle tai leveälle kiinnittyneet korvat; epäsymmetrinen korvien asento
- Ylä- ja alapurenta
- Häntämutka tai kippurahäntä
- Litteät tai hajavarpaiset kypälät
- Kannukset takaraajoissa (Huom. Suomessa typistyskielto)
- Liian järeä tai liian kevyt luusto

HYLKÄÄVÄT VIRHEET

- Vihaisuus tai liiallinen arkuus
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- Luppakorvat
- Töpöhäntä; typistetty häntä karvattomalla muunnoksella.
- Karkea, puolikarkea tai pitkä karva.
- Albinismi, merleväritys

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

Ryhmä: 3

FCI:n numero: Ei FCI-rotu
Hyväksytty: AKC 1.7.2010
Kennelliitto 7.6.2016

Suomen Kennelliitto-
Finska Kennelklubben ry

AMERIKANROTTATERRIERI **(RAT TERRIER)**

1/5

Alkuperämaa: USA

KÄYTTÖTARKOITUS: Terrieri.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Amerikanrottaterriereitä kasvatettiin alun perin maatalojen rottakoiriksi. Rotu on nykyään monipuolinen seurakoira, joka kykenee myös pyydystämään jyrsijöitä ja muita tuhoeläimiä, se menee tarvittaessa myös maan alle ja metsästää pienriistaa.

YLEISVAIKUTELMA: Pieni tai keskikokoinen, vankka, tiivisrakenteinen, väriykseltään kirjava koira jonka olemus kuvastaa nopeutta ja voimaa. Tasapainoinen, tyylikäs, urheilullinen ja lihaksikas olemus, sulavat ääriviivat. Ei koskaan roteva tai karkea, ei myöskään siroluustoinen eikä kääpiömäinen. Koiran tulee olla jäntevä ja hyväkuntoinen. Työskentelyssä saatuja arpia tai muutamaa katkennutta/irronnutta etu- tai kulmahammasta ei pidä laskea virheeksi. Rodusta on kaksi eri kokomuunnosta.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rungon pituus on hieman säkäkorkeutta suurempi; matalaraajaisuus on vakava virhe. Keskivahva, kokoon nähden sopusuhtainen luusto.

Pohjoismainen Kennelunioni
Dansk Kennel Klub
Hundarektarfélag Islands
Norsk Kennel Klub
Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben
Svenska Kennelklubben

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Hyvin tarkkaavainen, tarmokas, omistajaansa kiintynyt, helposti koulutettava ja tottelevainen. Yleensä ystävällinen muita koiria kohtaan mutta voi olla vieraita ihmisiä kohtaan varautunut. Alistuva käytös ei ole virhe; vihaisuus tai arkuus ovat virheitä.

PÄÄ: Edestä ja sivusta nähtynä tylpän kiilan muotoinen, edestä katsottuna levenee sulavasti korvien tyveä kohti jatkuvana linjana.

Kallo: Edestä katsottuna kohtuullisen leveä ja päältä melko litteä, sivulta hieman pyöristyvää, korvista silmiä kohti sulavasti kapeneva. Niskakyyhmy on vähäinen.

Otsapenger: Selvästi erottuva mutta ei liioiteltu.

Kirsu: Täysin pigmentoitunut ja rungon väriin sointuva. Sitruunankeltaisilla ja vaalean aprikoosinvärisillä koirilla lihanväriäinen kirsu on virhe, muilla väreillä vakava virhe. Kirsun haalistuminen vuodenajan mukaan sallitaan.

Kuono: Hieman kallo-osaa lyhyempi ja voimakas, silmien alta täyteläinen, kirsua kohti sulavasti kapeneva. Alaleuka on vahva eikä kuono-osa saa vaikuttaa suipolta eikä heikolta.

Huulet: Tiiviit ja kuivat, pigmentiltään sopusoinnussa kirsun värin kanssa tai vaaleanpunaiset, joko yksiväriset tai pilkuttuneet.

Leuat / hampaat: Voimakkaat valkoiset hampaat. Leikkaava purenta, tasapurenta hyväksytään.

Posket: Litteät ja lihaksikkaat, eivät ulkonevat.

Silmät: Kauas toisistaan sijoittuneet ja hieman vinoasentoiset, muodoltaan soikeat, eivät suuret. Ilme on älykäs, valpas ja kiinnostunut. Silmien väri vaihtelee rungon värityksen mukaan tummanruskeasta pähkinänruskeaan. Harmaat silmät hyväksytään vain pigmentiltään sinisillä koirilla, muunvärisillä ne ovat vakava virhe. Vähäinenkin sininen väri silmissä on hylkäävä virhe. Silmäluomien pigmentti on sopusoinnussa kirsun värin ja pään värityksen kanssa.

Korvat: V:n muotoiset, kiinnittyneet kallon ulkoreunaan, kooltaan sopusuhtaiset ja kohtuullisen teräväkärkiset. Sivulta katsottuna korvan tyvi on samassa linjassa silmän ulkonurkan kanssa. Korvat ovat joko pystyt, puolipystyt tai taittokorvat, ja koiran ollessa tarkkaavainen niiden tulee olla asennoltaan symmetriset. Ruusukorvat valppaalla koiralla ovat virheelliset. Typistetyt korvat ovat hylkäävä virhe.

KAULA: Sopusuhtainen pään pituuden kanssa, voimakas ja kuiva. Niskalinja on kevyesti kaartuva, kaula liittyy sulavasti lapoihin.

RUNKO: Tiivis, vahva ja notkea, lihakset ovat litteät. Ylälinja selästä lanteeseen ja hännäntyveen on sulavalinjainen.

Selkä: Tasainen ja tiivis.

Lanne: Lyhyt ja lihaksikas, hieman kaartuva.

Lantio: Hieman pyöristyvää.

Rintakehä: Pitkä, edestä katsottuna muodoltaan soikea ja kyynärpäihin ulottuva. Hyvin kaartuvat kylkiluut. Eturinta on kohtuullisen leveä, täyteläinen ja selvästi erottuva.

Alalinja: Kevyesti nouseva.

HÄNTÄ: Kiinnittynyt sulavasti lantion jatkeeksi. Häntä voi olla luonnontöpo tai pitkä, hännän pituudella ei ole merkitystä. Rodun kotimaassa häntä on tavallisesti lyhyeksi typistetty. (Huom. Suomessa typistyskielto)

Täysimittainen häntä kapenee kohti kärkeä ja ulottuu kinnerniveleen. Hännän asento vaihtelee koiran mielialan mukaan hieman vaakataso alapuolelta lähes pystysuoraan, mutta häntä ei saa kiertyä eikä kääntyä selän päälle.

RAAJAT

ETURAAJAT:

Yleisvaikutelma: Suorat ja yhdensuuntaiset. Kulmaukset tasapainossa takaosan kulmausten kanssa.

Lavat: Viistot ja litteälihaksiset.

Olkavarret: Suunnilleen lapaluun pituiset ja hyvin kulmautuneet.

Kyynärpäät: Eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset, sijoittuneet kohtisuoraan lapaluun kärjen alapuolelle. Etäisyys kyynärpästä maahan on suunnilleen puolet säkäkorkeudesta.

Välikämmenet: Hieman viistot.

Etukäpälät: Soikeat ja tiiviit, ei sisä- eivätkä ulkokierteiset. Kohtuullisen kaarevat varpaat, paksut päkiät ja vahvat kynnet.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Lihaksikkaat, mutta lihakset eivät ole pullottavat eivätkä liioitellut. Kulmaukset tasapainossa etuosan kulmausten kanssa.

Polvet: Hyvin kulmautuneet.

Välijalat: Lyhyet ja pystysuorat.

Takakäpälät: Kuten etukäpälät, mutta hieman pienemmät.

LIIKKEET: Sujuvat, yhdensuuntaiset ja tehokkaat, hyvä eturaajan ulottuvuus ja takaraajan työntö; liikkeet kuvastavat ketteryyttä, nopeutta ja voimaa. Vauhdin kasvaessa näkyy pyrkimys yksijälkisyyteen. Liikkuessa kyynärpäät eivät saa kääntyä ulos päin, eivätkä liikkeet saa olla veivaavat tai rullaavat.

KARVAPEITE

Karva: Lyhyttä, sileää, kiiltävää ja tiiviisti rungonmyötäistä. Hyvin niukka kauluri tai harjas selällä sallitaan mutta se ei ole toivottua. Viiksikarvoja ei poisteta. Vähäininkin kiharus sekä täydellinen geneettinen karvattomuus ovat hylkääviä virheitä.

Väri: Mikä tahansa valkokirjava väritys hyväksytään. Laikut voivat olla useampaa kuin yhtä väriä. Amerikanrottaterrieri ei koskaan ole yksivärinen täysin ilman valkoista. Ainoa sallittu yksivärinen väritys on täysin valkoinen koira, jossa pigmenttilaikkuja on vain ihossa. Kirjavalla koiralla yksi väri on aina valkoinen. Hyväksytyjä värejä ovat musta, suklaanruskea, punainen, aprikoosi, sininen, kellanruskea, punaruskea, sitruunankeltainen tai valkoinen, joko punaruskein tan-merkein tai ilman niitä. Toivotuin väritys on sävyllään syvä ja voimakas ja värien rajat selvät. Rungossa tulisi mieluiten olla 10–90 % valkoista, mutta kaikenlaiset kuvioinnit (pilkut, erikokoiset laikut) ovat samanarvoiset, samoin valkoisen värin määrä päässä, kuonossa ja korvissa. Tan-merkit ovat yleiset ja niiden väri vaihtelee kermanväristä ruosteeneruskeaan. Mäyränharmaat merkit hyväksytään. Erilaiset pienet pilkut ja värien sekoittuminen ovat yleisiä, mutta hyvin voimakkaasti pilkuttunut väritys ei ole toivottavaa. Mustat karvankärjet sallitaan karvapeitteessä, "harsona" päässä tai "kynänpiirtoina" varpaissa. Musta maski tai kuono koiralla, jonka värityksessä ei muuten ole mustaa, on vakava virhe.

Koiralla tulee aina olla edes hieman valkoista mutta muutama valkoinen karva ei riitä. Pienin hyväksyttävä valkoinen täplä on kooltaan vähintään 2,5 cm ja sen kohdalla iho on valkoinen tai vaaleanpunainen. Leveimmältä kohdaltaan alle 2,5 cm kokoinen valkoinen täplä on hylkäävä virhe, samoin juovikkuus (brindle) tai merleväritys.

KOKO

Säkäkorkeus: Rodussa esiintyy kaksi eri kokomuunnosta.
Pieni 25,5–33 cm
Normaalikokoinen yli 33 – 45,5 cm.

VIRHEET:

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- Matalaraajaisuus
- Lihanvärinen kirsu on virhe sitruunankeltaisilla ja vaalean aprikoosinvärisillä koirilla ja vakava virhe muilla väreillä
- Harmaat silmät muilla kuin pigmentiltään sinisillä koirilla
- Ruusukorvat koiran ollessa tarkkaavainen

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- Vihaisuus tai liiallinen arkuus
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen ovat hylkääviä virheitä
- Yli 6 kk ikäisellä koiralla alle 25,5 cm tai yli 45,5 cm säkäkorkeus
- Vähäinenkin sininen väri silmissä

- Typistetyt korvat
- Geneettinen karvattomuus
- Karvan vähäinenkin kiharuus; muu kuin rotumääritelmässä kuvattu karvanlaatu
- Yksivärisyys (paitsi valkoinen); valkoisen värin puuttuminen; valkoista väriä alle 2,5 cm kokoisena täplänä
- Juovikkuus (brindle), merleväritys

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.